

Hercegovačko-neretvanskog kantona

rješenja o odobrenju za rad) dužna su usaglasiti svoje poslovanje po isteku istih.

Član 73.

(Započeti postupci)

Postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravomoćno okončani, završit će se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Član 74.

(Rok za donošenje podzakonskih akata)

(1) Ministar će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Pravilnike o provedbi Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti i to:

- a) Pravilnik o razvrstavanju i minimalnim uslovima ugostiteljskih objekata iz grupe „Restorani“, „Barovi“, „Catering objekti“ i objekti jednostavnih usluga“;
- b) Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uslovima i kategorizaciji objekata iz grupe „Hoteli“;
- c) Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz grupe „Kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj“.

(2) Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti slijedeće Pravilnike:

- a) Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uslovima i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu;
- b) Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga na porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu;
- c) Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga na plovnom i plutajućem objektu i drugim pokretnim objektima;
- d) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja knjige gostiju;
- e) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja knjige žalbi;
- f) Pravilnik o načinu ovjere i sadržaju cjenovnika i normativa u ugostiteljskim objektima;
- g) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra o izdanim rješenjima kojima se odobrava osnivanje ugostiteljskog objekta koji se ne kategorije;
- h) Pravilnik o obliku sadržaju, načinu vođenja Registra o razvrstavanju i kategorizaciji smještajnih objekata iz grupe „Hoteli“ i „Kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj“ koji se obilježavaju sa dvije i tri zvjezdice i iz grupe „Restorani“ koji se obilježavaju sa srebrenom i brončanom kuharskom kapom;

i) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra o izdanim odobrenjima za rad za ugostiteljske objekte za smještaj;

j) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra o obavljanju ugostiteljskih usluga u domaćinstvu, na porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu, plovnom i plutajućem objektu;

(3) Do donošenja propisa na osnovu ovlaštenja iz ovoga Zakona primjenjivat će se važeći kantonalni i federalni propisi.

Član 75.

(Primjena drugih propisa)

Za sve slučajeve koji nisu regulisani podzakonskim aktima, u svrhu provođenja ovog Zakona, primjenjuju se federalni propisi, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom.

Član 76.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti („Službene novine HNK“, broj: 3/11, 1/13 i 9/15).

Član 77.

(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u „Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona“.

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija-kanton

S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XXIX-294/17

Mostar, 22.12.2017. godine

P R E D S J E D A V A J U Ć I

Šerif Špago, s.r.

591

Na osnovu člana 39. Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04), Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona na sjednici održanoj dana 22.12.2017. godine, donijela je

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Zakona)

(1) Ovim Zakonom uređuju se nadležnosti organa koji vrše poslove zaštite prirode, opće mjere očuvanja prirode, sistem obnove, zaštite i cjelokupnog očuvanja prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, uslovi za izvođenje zahvata u prirodu, proglašavanje i zaštita prirodnih vrijednosti, način upravljanje zaštićenim dijelovima prirode, davanje koncesija u zaštićenim dijelovima prirode, naknade vlasnicima i korisnicima na tim dijelovima prirode za ograničenja kojima su podvrgnuti, odgovornosti za oštećenja prirode, planiranje i organizacija zaštite prirode, popis i praćenje stanja u prirodi, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi, obavljanje upravnih i stručnih poslova u vezi sa zaštitom i očuvanjem prirode, finansiranje zaštite prirode, inspekcijski nadzor, kaznene odredbe, te prelazne i završne odredbe.

(2) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se u slučaju odvratanja neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovinu, spašavanja ljudi i imovine.

(3) Odredbe stava (2) ovoga člana primjenjuju se samo za vrijeme trajanja navedenih okolnosti.

Član 2.

(Primjena Zakona)

(1) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i na zaštitu voda, zraka, zemljišta, šuma i drugih dijelova prirode ukoliko to nije regulisano posebnim zakonima.

(2) Ukoliko je odredbama posebnog Zakona utvrđen manji stepen zaštite u odnosu na zaštitu utvrđenu ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona.

(3) Odredbe ovog Zakona se primjenjuju na sva fizička i pravna lica i njihova udruženja koje mogu biti nositelji prava i obaveza po odredbama ovoga Zakona.

Član 3.

(Priroda)

(1) Priroda uživa zaštitu Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: Kanton) kao njezina osnovna vrijednost i razvojni resurs.

(2) Priroda je u smislu ovoga Zakona sveukupna biološka i pejzažna raznolikost.

(3) Zaštićeni dijelovi prirode u skladu sa ovim Zakonom od interesa su za Kanton i imaju njegovu posebnu zaštitu.

Član 4.

(Ciljevi zaštite prirode)

Ciljevi zaštite prirode su:

- a) očuvati, obnoviti i povećati postojeću biološku i pejzažnu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem;
- b) osigurati sistem zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnoga očuvanja njihovih svojstava na osnovu kojih se proglašavaju zaštićenima;
- c) osigurati održivo korištenje prirodnih dobara na dobrobit sadašnjih i budućih generacija bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih dijelova;
- d) spriječiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti, te osigurati što povoljnije uslove očuvanja i slobodnog razvoja prirode;
- e) osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Član 5.

(Načela zaštite prirode)

Zaštita prirode zasniva se na načelima:

- a) svako se mora ponašati tako da pridonosi očuvanju biološke i pejzažne raznolikosti i zaštiti prirodnih vrijednosti, odnosno očuvanju opštekorisne uloge prirode;
- b) neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo;
- c) u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obavezno je primjenjivati načela, mjere i uslove zaštite prirode;
- d) zaštita prirode pravo je i obaveza svakog fizičkog i pravnog lica, te su u tom cilju dužni saradivati radi sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, izbjegavanja šteta, te radi uklanjanja i sanacije posljedica svake nastale štete, kao i obnove prirodnih uslova koji su postojali prije nastanka štete;
- e) zagađivači i korisnici dužni su platiti troškove, poreze, takse i drugo za zagađivanje ili korištenje prirode ili prirodnih resursa za provođenje bilo kojih djelatnosti ako one uzrokuju ili će vjerovatno uzrokovati štetu po prirodu;
- f) javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravovremeno obavještanje o štetama u prirodi i o preduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

Član 6.

(Provođenje zaštite prirode)

(1) Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i pejzažne raznolikosti, te zaštitom prirodnih vrijednosti.

(2) Zaštita prirode provodi se naročito:

- a) utvrđivanjem svih dijelova biološke i pejzažne raznolikosti i njihove ugroženosti;
- b) izradom i provođenjem uslova i mjera zaštite prirode u cilju očuvanja i racionalnog upravljanja pojedinim dijelovima biološke i pejzažne raznolikosti, te održivog i racionalnog korištenje prirode i njezinih dobara;
- c) unošenjem uslova i mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja, razvojne planove, te planove korištenja prirodnih dobara;
- d) donošenjem i provođenjem programa, akcijskih planova, planova upravljanja, uslova i mjera zaštite prirode;
- e) praćenjem stanja prirode te obavještavanjem javnosti o stanju prirode kao i njezinim sudjelovanjem u zaštiti prirode;
- f) podsticanjem i promocijom zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju;
- g) utvrđivanjem dijelova prirode koji imaju posebnu zaštitu Kantona (u daljem tekstu: zaštićeni dijelovi prirode);
- h) uspostavljanjem sistema upravljanja zaštićenih dijelova prirode;
- i) osiguranjem finansijskih sredstava za provođenje zaštite prirode.

(3) Opštekorisna funkcija prirode iskazuje se kroz održavanje života kao prirodne pojave, a naročito kroz:

- a) održavanje prirodnih dobara kao zaliha stvari i energije;
- b) nastajanje tla i očuvanje njegove prirodnosti;
- c) očuvanje kvaliteta, količine i dostupnosti vode;
- d) očuvanje klime;
- e) očuvanje atmosfere i proizvodnje kisika;
- f) očuvanje, održavanje i razvoj biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa.

(4) Opštekorisne funkcije prirode moraju biti trajno očuvane.

Član 7.

(Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode)

(1) Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) i jedinica lokalne samouprave

nadležna za zaštitu prirode (u daljem tekstu: nadležno tijelo).

(2) Jedinice lokalne samouprave dužne su u skladu s ovim Zakonom, Planom, Programom i dokumentima prostornog uređenja:

- a) brinuti se o očuvanju bioraznolikosti i georaznolikosti na svome području;
- b) osiguravati uslove za zaštitu i očuvanje vrsta, staništa te stanišnih tipova;
- c) osiguravati uslove za zaštitu i očuvanje zaštićenih područja u urbanim područjima koja se koriste kao javne površine i brinuti se o istim (drvoredi, aleje, pojedinačna stabla, itd.);
- d) brinuti se o promicanju zaštite prirode te podsticati rad strukovnih i drugih udruženja čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode;
- e) pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring), te o stanju očuvanosti podnositi izvještaje Ministarstvu;
- f) voditi evidenciju o podacima važnim za zaštitu prirode;
- g) izvještavati javnost o stanju prirode na svom području i o preduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja;
- h) obavljati i druge poslove propisane ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Član 8.

(Značenje pojmova)

U ovome Zakonu u upotrebi su pojmovi sa sljedećim značenjem:

“alohtona vrsta” je strana, nezavičajna vrsta koja prirodno nije egzistirala u određenom ekološkom sistemu nekoga područja, nego je u njega dospjela namjernim ili nenamjernim naseljavanjem;

“autohtona vrsta” je zavičajna vrsta koja prirodno egzistira u određenom ekološkom sistemu nekoga područja;

“biološka raznolikost” je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sistema, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sistema;

“cret (tresetište)” je vlažno stanište sa obiljem mahovine i drugoga bilja koje se tu nakuplja, trune bez prisutnosti kisika i stvara treset bogat ugljikom;

“Crvena lista-popis ugroženih vrsta/podvrsta” je službeni dokument koji sadrži popis ugroženih divljih vrsta/podvrsta, raspoređenih po kategorijama ugroženosti;

“Crvena knjiga” je službeni dokument koji sadrži opširne podatke o osnovnim karakteristikama vrste,

o stepenu njene ugroženosti, faktorima ugrožavanja kao i prijedloge mjera za zaštitu same vrste/podvrste;

“divlje vrste” biljaka, gljiva i životinja su sve vrste i podvrste koje nisu nastale pod uticajem čovjeka kao posljedica uzgojnih aktivnosti;

“doprirodni uslovi” su uslovi u ekološkom sistemu ili pejzažu na čiji je razvoj čovjek uticao u neznatnoj mjeri te se u njima odvijaju procesi koji su uglavnom samoregulirajući i koji mogu opstati bez izravnog ljudskog djelovanja;

“ekološka mreža” je sistem međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti;

“ekološki prihvatljiv protok” predstavlja minimalni protok koji osigurava očuvanje prirodne ravnoteže i ekosistema vezanih za vodu;

“ekološki značajno područje” je područje koje u velikoj mjeri doprinosi očuvanju biološke raznolikosti u Federaciji BiH;

“ekološki koridor” je odgovarajući ekološki prostor migracije vrsta;

“ekološki sistem” je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;

“endem” je vrsta ili podvrsta čije rasprostranjenje je ograničeno na određeno područje ili lokalitet;

“ex-situ” očuvanje (izvan prirode)” je očuvanje komponenti biološke raznolikosti izvan njihovih prirodnih staništa (zoološki vrtovi, akvariji i botanički vrtovi); također očuvanje dijelova geološke baštine izvan prirodnih nalazišta, uglavnom minerala/stijena i fosila u muzejskim ili privatnim zbirkaama i ustanovama;

“genetička raznolikost” je raznolikost gena unutar jedinki, populacija, podvrsta, vrsta i viših taksonomskih kategorija;

“geološko naslijeđe” je sve ono što je sačuvano u strukturi i teksturi stijena i terena kao što su geološke, geomorfološke, hidro-geološke pojave i objekti te paleontološki nalazi;

“geološka raznolikost” - su sve vrste stijena, minerala, fosila i reljefni oblici te procesi koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja;

“hvatanje” je vađenje, lov, ribolov, hvatanje, uznemiravanje, namjerno ubijanje ili pokušaj izvođenja bilo koje od navedenih radnji;

“introdukcija” je namjerno ili nenamjerno naseljavanje vrsta ili podvrsta u ekološki sistem nekog područja, u kojemu one nikad ranije nisu prirodno obitavale;

“in-situ” očuvanje (u prirodi)” je očuvanje ekoloških sistema na prirodnim staništima te održavanje i obnavljanje vrsta sposobnih za opstanak u njihovom prirodnom okruženju, očuvanje odomaćenih biljaka i životinja u okruženju u kojem su razvili svoja specifična svojstva; očuvanje dijelova geološkog naslijeđa na mjestu njihova nastanka, odnosno nalazišta minerala/stijena i fosila;

“kompenzacijski uslovi”- su mjere koje se određuju radi osiguranja opšte povezanosti ekološke mreže.

“krš” je specifičan površinski reljef, sa specifičnom hidrografskom mrežom u karbonatnim stijenama;

“monitoring stanja prirode” je praćenje stanja prirode, odnosno dijelova biološke i pejzažne raznolikosti;

“obnavljanje prirode” je skup stručnih mjera kojima se narušeno stanje biološke i pejzažne raznolikosti vraća u stanje blisko izvornom;

“očuvanje prirode” je svaki postupak, koji se obavlja radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti;

“odomaćena vrsta” je vrsta na čiji je proces evolucije djelovao čovjek kako bi udovoljio svojim potrebama;

“održivo korištenje prirodnih dobara” je korištenje prirodnih dobara na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja;

“oštećenje prirode” je stanje prirode, kada su ljudskim djelovanjem promijenjeni prirodni procesi u tolikoj mjeri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrijednosti;

“pejzaž” je određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat djelovanja i međudjelovanja prirodnih i/ili ljudskih faktora;

“pejzažna raznolikost” je prostorna strukturiranost prirodnih i antropogenih pejzažnih dijelova (bioloških, geoloških, geomorfoloških i kulturnih vrijednosti);

“Plan i program” je svaki plan ili program podložan pripremi i/ili usvajanju na kantonalnom i lokalnom nivou, ili koje je izvršni organ pripremio za donošenje u zakonodavnoj proceduri, te koji je uređen zakonom ili provedbenim propisom, uključujući i planove i programe o izmjenama i dopunama tih planova i programa;

“planovi upravljanja prirodnim dobrima” su na osnovu posebnih zakona propisane planske osnove za upravljanje i korištenje prirodnim dobrima i resursima u ekonomske, socijalne i ekološke namjene;

“podvrsta” je sistem populacija iste vrste koje se od drugih populacija iste vrste razlikuju određenim genetičkim ili morfološkim osobinama;

“populacija” je sistem prostorno i vremenski povezanih primjeraka iste vrste, u kojoj se one međusobno ukrštaju;

“povoljno stanje” vrste ili tipa staništa je stanje koje u predvidljivoj budućnosti osigurava opstanak te vrste ili tipa staništa;

“preovladavajući javni interes” je interes u pitanjima zaštite prirode koji iskazuje Federacija BiH ili kanton;

“primjerak” znači bilo koju biljku ili životinju, živu ili mrtvu, od vrsta navedenih u Annexu IV ili V Direktive o staništima, njihovi dijelovi ili od njih dobiveni proizvodi (derivative), kao i bilo koji proizvod za koji se pokaže, iz popratnog dokumenta, pakiranja ili marke ili etikete, ili ako iz bilo kojih okolnosti proizilazi da su to dijelovi ili od tih vrsta biljaka ili životinja dobiveni proizvodi;

“prirodna dobra” su svi dijelovi prirode koje čovjek iskorištava u privredne svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine) i obnovljiva (biološka dobra, vode, tlo);

“prirodna ravnoteža” je stanje međusobno uravnoteženih odnosa i uticaja živih bića među sobom i sa njihovim staništem. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna struktura životne zajednice, ošteti ili uništi stanište, uništi ili promijeni sposobnost djelovanja ekološkog sistema, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sistema, ili prouzrokuje znatnija izolovanost pojedinih populacija;

“prirodne vrijednosti” su dijelovi prirode koji zavrjeđuju naročitu zaštitu radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti ili radi naučnog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, privrednog i drugog javnog interesa;

“registar speleoloških objekata” je dio baze podataka o speleološkim objektima i sastavni dio baze podataka o zaštićenim prirodnim vrijednostima;

“reintrodukcija” je ponovno naseljavanje neke vrste ili podvrste u područje u kojem je ranije bila istrijebljena, a u ekološkom sistemu još postoje približno jednaki ekološki uslovi kao i prije istrijebljenja;

“rizik za prirodu” je vjerovatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno pruzrokovati štetu prirodi;

“sigovine” su nakupine minerala u podzemnim prostorima različitih oblika (stalaktiti, stalagmiti, stalagnati, helektiti i dr.);

“speleološki objekti” su prirodno formirani podzemni prostori duži od 5 metara, a dimenzije ulaza su im manje od dubine ili dužine objekta (spilje, jame, ponori, estavele i dr.);

“stanišni tip” je jedinstvena prostorno određena funkcionalna jedinica ekološkog sistema;

“stanište” ili prirodni životni prostor je kopneno ili vodeno područje određeno njenim geografskim abiotičkim i biotičkim svojstvima, bilo da su potpuno prirodna ili djelomično prirodna;

“ugrožena vrsta” je ona vrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka;

“vlažna staništa” uključuju područja močvarnih zemljišta, ritova i cretova, krške hidrološke sisteme i druge vode, prirodne ili umjetne, stalne ili povremene, sa stajaćom ili tekućom vodom, slatkom ili slanom, uključujući područja morske vode čija dubina za vrijeme oseke ne prelazi šest metara;

“vrsta” je sistem populacija koje žive u određenom vremenu na određenom prostoru, a sposobne su da međusobno razmjenjuju genetički materijal;

“zahvat u prirodu” je svako privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodu koje može narušiti prirodnu ravnotežu.

“zaštićeni dijelovi prirode” su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od organa utvrđenog ovim Zakonom i upisane u registar zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštićena područja, zaštićene biljne, i životinjske vrste i podvrste, i gljive te zaštićene minerale i fosile;

“Zaštićeno područje” je jasno definisan geografski prostor, prepoznat i namijenjen dostizanju dugoročne konzervacije prirode, opštekorisnih funkcija prirode, i kulturalnih vrijednosti, a kojim se upravlja legalnim i drugim efektivnim mehanizmima.

II - OČUVANJE PRIRODE

Član 9.

(Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti)

Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i pejzažne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom.

Član 10.

(Dužnosti i ograničenja)

(1) Vlasnici i korisnici prava na prirodni dobrima, dužni su dopustiti predstavnicima organa kantonalne uprave i službama za upravu jedinica lokalne samouprave nadležnim za zaštitu prirode, ili od njih ovlaštenim licima, obilazak i pregled tih prirodnih dobara u svrhu istraživanja, prikupljanja

Hercegovačko-neretvanskog kantona

stručnih podataka, te stručnog nadzora u provođenju propisanih uslova i mjera zaštite prirode.

(2) Odredbe stava 1. ovoga člana odnose se i na zaštićene dijelove prirode, ako posebnim propisom u području zaštite prirode nije drugačije određeno.

(3) Radi sprječavanja nanošenja šteta na prirodi zabranjeno je na područjima izvan naselja i izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva, uređenih staza i poligona za vožnju (test vožnje, cross vožnje, off-road vožnje, sportske, takmičarske i promotivne vožnje, te njima slični oblici korištenja), voziti, parkirati ili organizovati vožnje vozilima na motorni pogon osim u slučajevima obavljanja službene dužnosti, poljoprivrednih, šumarskih ili drugih dozvoljenih djelatnosti, odnosno kada je to u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Član 11.

(Prenamjena zemljišta)

(1) Na zaštićenim dijelovima prirode nije dozvoljena prenamjena zemljišta koja nije u skladu sa dokumentima prostornog uređenja.

(2) Prenamjena zemljišta dozvoljena je samo uz uvažavanje prirodnih vrijednosti, te zaštite o značaju i strukturi pejzaža stvorenog tradicionalnim i prirodi bliskim načinima korištenja zemljišta, uz uslove propisane Zakonom.

Član 12.

(Građevinsko područje)

(1) Građevinsko područje može se proširiti, odnosno novo građevinsko područje odrediti samo:

- a) ako su u postojećem građevinskom području iskorištene sve mogućnosti racionalnog korištenja prostora i ako nije moguće drugačije zadovoljiti planirane potrebe;
- b) ako za gradnju infrastrukturnih veza izvan naselja nije moguće iskoristiti postojeće koridore.

(2) Radnje iz stava (1) ovoga člana mogu se vršiti samo ako su u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom područja.

Član 13.

(Korištenje prirodnih dobara)

(1) Prirodna dobra moraju se koristiti održivo, što uključuje odgovarajuće dugoročno planiranje, te primjenu metoda bliskih prirodi i mjera očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti.

(2) Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora planira se i provodi na osnovu planova korištenja prirodnih dobara (rudarski projekti eksploatacije mineralnih sirovina, privredne osnove u šumarstvu,

lovstvu, ribarstvu, vodnoj privredi i dr.) i dokumenata prostornog uređenja, a u skladu sa mjerama i uslovima zaštite prirode i prirodnih vrijednosti određenim u svrhu očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti, zavisno o tipu pejzaža i ekološkog sistema, raznolikosti biljnih, gljivljih, životinjskih svojti i staništa, te geološkoj baštini.

(3) Zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:

- a) dugoročno oštećenje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti, odnosno onečišćenje tla iznad dozvoljenog nivoa;
- b) dugoročno oštećenje površinskih ili podzemnih geomorfoloških vrijednosti;
- c) dugoročno osiromašenje prirodnog biljnog, svijeta gljiva i životinjskog svijeta;
- d) dugoročno smanjenje biološke i pejzažne raznolikosti;
- e) onečišćenje vode i ugrožavanje njezine iskoristivosti;
- f) onečišćenje zraka iznad dozvoljenog nivoa.

Član 14.

(Ograničenja u korištenju prirodnih dobara)

(1) Ako način ili obim korištenja prirodnih dobara neposredno ugrožava povoljno stanje neke vrste ili stanišnoga tipa, Ministarstvo može korištenje ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.

(2) Odluku iz stava (1) ovoga člana Ministarstvo donosi nakon pribavljenog mišljenja Ministarstva nadležnog za upravljanje prirodnim dobrom koje se iskorištava.

(3) Ako Ministarstvo nadležno za upravljanje prirodnim dobrom koje se iskorištava ne dostavi mišljenje u roku od osam dana smatra se da je pribavljeno mišljenje o saglasnosti.

Član 15.

(Dokumenti prostornog uređenja)

(1) U postupku izrade dokumenata prostornog uređenja Ministarstvo izdaje uslove zaštite prirode ovisno o vrsti dokumenta prostornog uređenja.

(2) Uslove zaštite prirode iz stava (1) ovoga člana izdaju se nositelju izrade i izrađivaču dokumenata prostornog uređenja.

(3) Prostorni planovi koji obuhvataju zaštićena područja iz ovoga Zakona ne mogu se donijeti bez prethodnog mišljenja Ministarstva.

Član 16.

(Plan upravljanja prirodnim dobrima)

Planove upravljanja prirodnim dobrima u zaštićenim dijelovima prirode vlasnici ili korisnici prava donose uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Član 17.

(Zahvati u prirodu)

(1) Zahvati u prirodu planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.

(2) Više manjih zahvata na jednom staništu smatra se jednim zahvatom.

(3) Tokom izvođenja zahvata izvođač mora djelovati tako da u najmanjoj mjeri oštećuje prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni uticaja zahvata uspostaviti ili približiti stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata.

Član 18.

(Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu)

(1) Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se procjenjuje postoji li vjerovatnost da provođenje plana, programa ili zahvata u područje ekološke mreže, samog ili s drugim planovima, programima ili zahvatima, može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže s obzirom na njenu strukturu i funkcionalnost.

(2) Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu ne provodi se ako je plan, program ili zahvat neposredno povezan s upravljanjem područjem ekološke mreže.

Član 19.

(Postupak ocjene prihvatljivosti)

(1) Za planirani zahvat u područje ekološke mreže, koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ocjenjuje se prihvatljivost za ekološku mrežu.

2) Za planove i programe čije provođenje može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obavezno se provodi ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

(3) Za planove i programe, za koje je posebnim propisom uređena obavezna strateška procjene, glavna ocjena o prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obavlja se u okviru obaveznog postupka strateške procjene plana i programa.

(4) Sadržaj, rok i način provođenja postupka ocjene prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja

i cjelovitost područja mreže, način utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uslova, način obavještanja javnosti, kao i sadržaj potvrde o prihvatljivosti zahvata, rješenja kojima se određuje provođenje postupka glavne ocjene zahvata odnosno mišljenja o obavezi provođenja glavne ocjene zahvata federalni ministar okoliša i turizma (u daljnjem tekstu: federalni ministar) propisuje pravilnikom.

(5) Postupak ocjene prihvatljivosti za područje ekološke mreže sastoji se od: prethodne ocjene prihvatljivosti, glavne ocjene prihvatljivosti s ocjenom drugih pogodnih mogućnosti, utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uslova.

Član 20.

(Prihvatljivost zahvata za prirodu)

(1) Za planirani zahvat u prirodu koji može narušiti prirodnu ravnotežu (gradnja građevina, uređenje vodotoka, radovi tehničkog i privrednog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina, zahvati u vezi eksploatacije mineralnih sirovina, zahvati u vezi prenamjene poljoprivrednog zemljišta kojima se ugrožava ili mijenja stanišni tip i dr.) treba ustanoviti njegov uticaj i ocijeniti prihvatljivost za prirodu u skladu sa ovim Zakonom i drugim propisima.

(2) Za planirane zahvate u prirodu iz stava (1) ovoga člana ocjenu prihvatljivosti za prirodu daje Ministarstvo na osnovu izrađene studije o prihvatljivosti zahvata za prirodu u vidu mišljenja.

(3) Zahvati u prirodu iz stava (1) ovoga člana odnose se na privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodnim vrijednostima, zaštićenim dijelovima prirode i ekološki značajnim područjima.

Član 21.

(Kompenzacijski uslovi)

(1) Kompenzacijski uslovi se utvrđuju u cilju ublažavanja ili nadomještanja predvidivih oštećenja prirode.

(2) Kompenzacijski uslovi određuju se zavisno o predviđenom ili prouzročenom oštećenju prirode te mogućnosti povrata u doprirodno stanje.

(3) Pri izboru kompenzacijskog uslova prednost ima nadoknađivanje područjem koje ima ista ili slična obilježja prirode za koju se provodi kompenzacija, a kojim se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže.

(4) Oblici kompenzacijskih uslova su:

- a) uspostavljanje kompenzacijskog područja, koje ima obilježja prirode slična onim kakva postoje u prirodi u kojoj se namjerava izvršiti zahvat;

Hercegovačko-neretvanskog kantona

b) uspostavljanje drugog područja značajnog za očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti, odnosno za zaštitu prirodnih vrijednosti.

Član 22.
(Pejzaži)

(1) Pejzaže treba očuvati u prirodnom i doprirodnom stanju, a gdje je to potrebno i prikladno, ponovo uspostaviti.

(2) Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati značajna i karakteristična obilježja pejzaža te održavanje bioloških, geoloških, kulturnih vrijednosti i drugih vrijednosti koje određuju značaj i estetski doživljaj pejzaža.

Član 23.
(Očuvanje pejzaža)

(1) Zahvate u prostoru treba planirati i izvoditi tako da se u najvećoj mjeri očuvaju značajna i karakteristična obilježja pejzaža i pejzažne raznolikosti.

(2) Izvan naseljenih područja pejzaž je potrebno očuvati u što prirodnijem stanju radi zaštite biološke raznolikosti i mogućnosti primjerene rekreacije.

(3) U naseljenim područjima prirodna dobra, naročito zelene površine, drveće, vode i druge površine značajne za očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti treba štititi, čuvati i njegovati, te tamo gdje je moguće i prikladno obogaćivati i oblikovati.

Član 24.
(Iskorištavanje mineralnih sirovina)

(1) Iskorištavanje mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju pejzažne vrijednosti prostora. Neizbježne negativne posljedice za pejzaž, izazvane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina, otklanjaju se ponovnim oblikovanjem (sanacijom) izvornog pejzaža ili oblikovanjem prema stanju prirode, u svrhu uspostave doprirodnog pejzaža, odnosno pejzaža namijenjenog rekreaciji.

(2) Projekt sanacije, odnosno uređenja eksploatacijskog prostora zahvaćenog radovima nakon završetka iskorištavanja mineralnih sirovina, sastavni je dio glavnog rudarskog projekta eksploatacije mineralnih sirovina.

Član 25.
(Ekološki sistemi)

(1) Zaštita ekoloških sistema ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.

(2) Ministarstvo prati stanje (monitoring) posebnih

i ugroženih ekoloških sistema, odnosno stanišnih tipova u skladu sa ovim Zakonom i propisima donesenim na osnovu ovoga Zakona.

Član 26.
(Zaštita šuma)

(1) Očuvanje biološke raznolikosti šumskih ekosistema obavlja se u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

(2) Očuvanje biološke raznolikosti šuma u upravljanju šumama osigurava se na načelima održivog razvoja, te gdje je moguće održavanje prirodnog sistema vrsta i njihove prirodne obnove.

(3) Upravljanje šumama u smislu stava (2) ovoga člana provodi se prema posebnom propisu.

(4) Šumskim ekosistemima koji pripadaju zaštićenim područjima upravlja se u skladu sa ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Član 27.

(Pošumljavanje i očuvanje šuma)

(1) Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uslovi staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav vrsta i koristeći prirodni bliske metode.

(2) Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se tamo gdje je opravdano, uz uslov da se ne ugrožavaju ugroženi nešumski i rijetki stanišni tipovi.

(3) Ako se pojavi uzročnik koji bi mogao izazvati veće ekonomske štete, a ne postoji odgovarajuće biološko ili biotehničko sredstvo za zaštitu bilja, mogu se koristiti hemijska sredstva za zaštitu bilja na osnovu prijedloga Federalnog ministarstva.

Član 28.

(Očuvanje biološke raznolikosti u šumama)

(1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama treba osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih stabala, posebno stabala s dupljama, utvrđen uslovima zaštite prirode koji su sastavni dio šumskoprivrednih osnova.

(2) Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama, dopušteno je korištenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja.

(3) Prilikom dovršnoga sijeka većih šumskih površina, ostavljaju se manje neposječene površine koje se utvrđuju šumskoprivrednim osnovama radi očuvanja biološke raznolikosti.

(4) Radi obogaćivanja biološke i pejzažne raznolikosti, u upravljanju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi.

(5) U upravljanju šumama potrebno je osigurati produženje sječive zrelosti autohtonih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste.

Član 29.

(Krški ekološki sistemi)

(1) Krški ekološki sistemi predstavljaju bogatstvo globalnog nivoa vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti i prirodne su vrijednosti u smislu ovoga Zakona.

(2) Zabranjeno je, osim u slučaju javnog interesa, onečišćavati vode, skretati vodene tokove, mijenjati prirodne nivoe i režime voda, mijenjati izvornost krške podloge i oštećivati ili uništavati krške površinske i podzemne pojave (krške depresije, kanjoni, slapovi, vodotoci i dr.) i objekte.

(3) Prilikom planiranja uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara u krškom području utvrđuje se mogući uticaj u odnosu na cijelo slivno područje.

Član 30.

(Zaštita podzemnih voda u krškim područjima)

Nadležni organi i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizička i pravna lica u obavljanju djelatnosti, dužni su posebnu pažnju posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja, te poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i za stalno praćenje stanja voda.

Član 31.

(Odlaganje otpada u krškim područjima)

U krškom području odlaganje otpada obavlja se na organiziranim odlagalištima. Odlagališta moraju biti izgrađena (izvedena) na način da se sprječava svako onečišćenje podzemlja.

Član 32.

(Speleološki objekti)

(1) Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i uživaju opšte zaštitne mjere, kao i posebne zaštitne mjere ako su proglašeni zaštićenim dijelovima prirode.

(2) Otkriće svakog speleološkog objekta ili njihovoga dijela prijavljuje se Ministarstvu u roku od 15 dana.

(3) Za daljnje postupanje s otkrivenim speleološkim objektom Ministarstvo izdaje rješenje nakon izvršenog uviđaja lokaliteta, u roku od 30 dana od dana prijave otkrića navedenog speleološkog objekta.

(4) Ako Ministarstvo ne izda rješenje u roku iz stava (3) ovog člana smatra se da istraživanje i zaštita

otkrivenog objekta nije potrebna, a pravno ili fizičko lice može nastaviti s izvođenjem radova ili zahvata u skladu sa posebnim propisom.

Član 33.

(Zaštita speleoloških objekata i uslovi zaštite)

(1) Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi spiljski nakit i podzemni živi svijet, fosilne, arheološke i druge nalaze, te mijenjati uslove staništa u objektu, njegovom nadzemlju i neposrednoj blizini.

(2) Za speleološke objekte na području zaštićenih dijelova prirode Ministarstvo propisuje uslove zaštite prirode.

Član 34.

(Registar speleoloških objekata)

(1) Za speleološke objekte izrađuje se Registar.

(2) U Registar se unosi:

- a) inventarizacija njihovih biospeleoloških karakteristika;
- b) situacijska karta i tlocrt objekta;
- c) katastarska oznaka;
- d) podaci o vlasniku, odnosno korisniku prava na nekretnini (zemljištu);
- e) vrednovanje sa gledišta zaštite prirode;
- f) utvrđivanje stanja i ugroženosti;
- g) zaštitno područje na nadzemlju svakog speleološkog objekta te ograničenja koja se odnose na ta područja;
- h) druge odlike i podatke od značaja za zaštitu speleološkog objekta (opis objekta, morfološki tip, postanak, hidrološke karakteristike, hidrogeološka funkcija, pristup objektu, fotografiju, osnovnu literaturu i drugo).

(3) Uslove i način vođenja Registra propisat će Ministar pravilnikom.

Član 35.

(Izdavanje dozvole za dopuštene radnje u speleološkom objektu)

(1) U cilju zaštite speleoloških objekata ili njihovih dijelova na području zaštićenih dijelova prirode od organa upravljanja zaštićenim područjem je potrebno dobiti dozvolu za:

- a) organizovano posjećivanje, korištenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dijela;
- b) otvaranje i/ili zatvaranje ulaza/izlaza u/na speleološkom objektu, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju svakog podzemnog objekta;
- c) obavljanje naučnih i stručnih istraživanja;
- d) ronjenje u speleološkom objektu;
- e) snimanje filmova ili fotografiranje pomoću

Hercegovačko-neretvanskog kantona

elektroničke opreme u speleološkom objektu;
f) sve ostale radnje i zahvate koji utiču na osnovna obilježja, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

(2) Rješenje o dozvoli sadrži vremenski period istraživanja i uslove zaštite prirode.

Član 36.

(Plan upravljanja za korištenje speleoloških objekata)

(1) Korištenje speleoloških objekata u turističke i druge dozvoljene svrhe obavlja se na osnovu Plana upravljanja, nadležnog organa koje upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti.

(2) Plan iz stava (1) ovog člana sadrži mjere zaštite speleološkog objekta, uslove za razgledavanje i mjere zaštite posjetilaca.

Član 37.

(Koncesija u speleološkim objektima)

(1) Ako speleološkim objektom u zaštićenom području ne upravlja javna ustanova koja upravlja tim zaštićenim područjem, ili ako ga ne koristi vlasnik ili korisnik prava na zemljištu gdje se nalazi speleološki objekt, za njegovo korištenje u turističke i druge dopuštene svrhe, Ministarstvo može dati prijedlog za koncesiju na osnovu odobrenog programa posjećivanja i razgledavanja.

(2) Postupak davanja koncesije provodi se prema odredbama Zakona o koncesijama i ovog Zakona.

Član 38.

(Ograničenja i naknade za korištenje speleoloških objekata)

(1) Vlasnik ili korisnik prava na zemljištu na kojemu se nalazi speleološki objekt ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekt, zatrpati ulaz, sprječavati njegovo korištenje na dopušten način, te je dužan omogućiti pristup i razgledanje tog objekta u dozvoljene svrhe.

(2) Vlasnik i korisnik prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekt ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u korištenju speleološkog objekta razmjerno umanjenom prihodu.

(3) Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje nadležni sud.

(4) Naknada se isplaćuje iz budžeta Kantona ili Fonda za zaštitu okoliša HNK.

Član 39.

(Vode i vlažna staništa)

(1) Vode i vlažna staništa predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati

u prirodnom ili doprirodnom stanju, gdje god je moguće i prikladno.

(2) Sva prirodna jezera i bare, sve lokve u priobalju veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, izvori, ponori i potoci s obalnim pojasom od 2 metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovog Zakona.

(3) Vode se štite od onečišćavanja, a njihovu prirodnu sposobnost vlastitog čišćenja treba očuvati ili ponovo uspostavljati.

(4) Aktivnostima na vodi i u vodi ne smiju se ugrožavati, oštećivati niti uništavati vodena staništa.

(5) Nadležni organi i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizička i pravna lica u obavljanju djelatnosti dužni su brinuti o zaštiti voda od onečišćenja, poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju moguću mjeru i stalno pratiti stanje onečišćenja.

Član 40.

(Zaštita voda i ekološki prihvatljiv protok)

(1) U prirodnim i doprirodnim vlažnim staništima nije dopušteno zahvatati vodne zalihe (isušivanje, zatrpavanje izvora, bara i dr.) ako su one potrebne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti.

(2) Količinu vode u vlažnim staništima koja je neophodna za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti, određuje nadležni ministar uz prethodno pribavljenu saglasnost organa uprave nadležnog za vode, a na osnovu studije o potrebnim količinama vodnih zaliha u vlažnim staništima, koju izrađuju ovlaštena pravna lica u saradnji sa pravnim licem za obavljanje poslova upravljanja vodama.

(3) Nadležni organi u sklopu svoga djelokruga, te pravna i fizička lica u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati ekološki prihvatljiv protok vode u vlažnim staništima.

Član 41.

(Pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more i akcidenti)

(1) Nadležni organ u sklopu svoga djelokruga, te fizička i pravna lica u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more.

(2) U slučajevima akcidentnih onečišćenja mora s brodova ili s obale prioritarno se provodi saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u moru.

Član 42.

(Iskorištavanje morskih dobara)

(1) Nivoi dopuštenog iskorištavanja dijelova žive i nežive prirode mora i podmorja utvrđuje se na osnovu procjene zaliha bioloških dobara u moru.

(2) Procjenu zaliha bioloških dobara u moru utvrđuje Ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, nakon pribavljene saglasnosti Ministarstva, na osnovu mišljenja nadležne naučne institucije.

Član 43.

(Zaštita oranica)

(1) Radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti oranicama treba očuvati vrijedna i ugrožena rubna staništa (živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojaseve).

(2) Prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je u što većoj mjeri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stava (1) ovog člana, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrijednost staništa za biološku i pejzažnu raznolikost.

Član 44.

(Očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti u naseljima)

U planiranju i uređenju prostora na područjima guste naseljenosti, radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti, potrebno je:

- a) omogućiti povezanost staništa u područjima guste naseljenosti s područjima prirode izvan njih, ako je to tehnički izvodivo i ne zahtijeva nesrazmjerne troškove;
- b) čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, grupe stabala, vode tekućice i stajaćice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

Član 45.

(Očuvanje stanišnih tipova)

(1) Očuvanje ekološkog sistema osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju.

(2) Stanišni tip je u povoljnom stanju, ako:

- a) je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;
- b) postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerovatno održati, specifična struktura i funkcije neophodne za njegov dugoročni opstanak;
- c) je zajamčeno povoljno stanje njegovih značajnih

bioloških vrsta.

Član 46.

(Natura 2000)

(1) Propisom Vlade Federacije BiH će biti uspostavljena Evropska ekološka mreža posebno zaštićenih područja pod nazivom Natura 2000.

(2) Mreža složena od tipova staništa i staništa vrsta omogućiti će održanje tipova prirodnih staništa, ili tamo gdje je potrebno uspostavljanje povoljnog stanja zaštite unutar njihovog prirodnog područja.

(3) Mreža Natura 2000 uključiti će posebno zaštićene dijelove prirode u skladu sa Direktivom o pticama.

Član 47.

(Kartiranje i praćenje stanja i ugroženosti staništa)

(1) Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati.

(2) Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijeti nestanak.

(3) Područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.

(4) Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavljaju Ministarstvo i nadležni organi.

(5) Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti tipova staništa, vrste tipova staništa, te ugrožene i rijetke tipove staništa, kao i mjere za očuvanje tipova staništa u povoljnom stanju utvrđuje Federalno ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

Član 48.

(Ekološki značajno područje)

(1) Ekološki značajno područje je područje koje u velikoj mjeri pridonosi očuvanju biološke raznolikosti u Kantonu.

(2) Ekološki značajna područja su:

- a) područja stanišnih tipova koji su biološki izuzetno raznovrsni ili dobro očuvani, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta, koja su međunarodno značajna po mjerilima potvrđenih međunarodnih ugovora, ili koja drugačije pridonose očuvanju biološke raznolikosti;
- b) područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova;
- c) očuvane šumske cjeline;
- d) staništa vrsta zaštićenih na osnovu potvrđenih međunarodnih ugovora;
- e) selidbeni putevi životinja;
- f) ekološki koridori.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

Član 49.

(Zaštita ekološki značajnih područja)

(1) Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uslova zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti na osnovu ovoga Zakona.

(2) Nisu dozvoljeni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.

(3) Izuzetno, Ministarstvo može dopustiti zahvate ili radnje iz stava (2) ovoga člana ako se oštećenje ekološki značajnog područja može odgovarajućim mjerama kompenzirati, ili ako su zahvati i radnje potrebni radi prevladavajućeg opšteg interesa.

(4) Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštititi u nekoj od kategorija zaštićenih dijelova prirode.

Član 50.

(Ekološka mreža)

(1) Ekološka područja od značaja za EU su ona koja u biogeografskim regijama kojima pripada, značajno doprinose održanju ili obnavljanju "povoljnog stanja" u očuvanju tipova staništa koja značajno doprinose koherenciji ekološke mreže Natura 2000. i/ili koja doprinose očuvanju biološke raznolikosti unutar dotične regije ili regija.

(2) Sistem međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti, čini ekološku mrežu. Unutar ekološke mreže njeni dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima.

Član 51.

(Divlje vrste i podvrste biljaka i životinja)

(1) Divlje vrste i podvrste biljaka i životinja (u daljem tekstu: divlje vrste) čine:

- a) živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci;
- b) njihovi razvojni oblici (jaja, larve, čahure, sjemenke, plodovi, i dr.);
- c) njihovi dijelovi i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi.

(2) Zabranjeno je smanjiti brojnost populacija divljih vrsta, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uslove u mjeri u kojoj bi vrsta postala ugrožena.

(3) Zabranjeno je istrijebiti autohtonu divlju vrstu/ podvrstu.

(4) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se na svaku pojedinu vrstu divljih biljaka i životinja u svakoj fazi razvitka i u svakom obliku i stanju.

Član 52.

(Ugrožena divlja vrsta/podvrsta)

(1) Ugrožena divlja vrsta/podvrsta je ona vrsta/ podvrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka, te koja je kao takva određena u Crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta, vrsta gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta.

(2) Ugrožene divlje vrste i podvrste utvrđuje i uvrštava u Crvene liste Federalni ministar na osnovu naučno utvrđenih stručnih podloga koje će raditi Federalni zavod.

(3) Na osnovu Crvenih listi ugroženih biljnih vrsta, vrsta, gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta izradit će se Crvene knjige.

(4) Ugrožene divlje vrste/podvrste mogu biti:

- a) strogo zaštićene vrste/podvrste i
- b) zaštićene vrste/ podvrste.

(5) Strogo zaštićene vrste i podvrste i zaštićene vrste i podvrste proglašava Federalno ministarstvo.

Član 53.

(Strogo zaštićena vrsta/podvrsta)

(1) Strogo zaštićena vrsta/podvrsta je:

- a) divlja vrsta/podvrsta kojoj prijete izumiranje na području Federacije BiH;
- b) usko rasprostranjeni endem;
- c) divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

(2) Pojedina divlja vrsta/podvrsta može biti strogo zaštićena na cijelom području Federacije BiH ili na pojedinim njenim dijelovima.

Član 54.

(Zaštićena divlja vrsta/podvrsta i korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta)

(1) Zaštićena divlja vrsta/podvrsta je:

- a) autohtona divlja vrsta/podvrsta koja je ugrožena ili rijetka, i ne prijete joj izumiranje;
- b) divlja vrsta/podvrsta koja nije ugrožena, ali je radi njezina izgleda lako moguće zamijeniti s ugroženom divljom vrstom i podvrstom;
- c) divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

(2) Korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta dozvoljeno je na način i u količini da se njihove populacije ne dovedu u opasnost.

Član 55.

(Mjere zabrane)

(1) Strogo zaštićene i zaštićene divlje biljke i životinje zabranjeno je:

- a) namjerno proganjati, hvatati, držati i ubijati;
- b) namjerno oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, te područja njihova razmnožavanja ili odmaranja;
- c) namjerno uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih i hibernacije, ako bi uznemiravanje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
- d) namjerno uništavati ili uzimati jaja iz prirode;
- e) prikrivati, držati, uzgajati, prodavati, kupovati i otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i preparirati.

(2) Zaštitu iz ovoga člana uživaju i samonikle biljke, te divlje životinje koje se nalaze zaštićenim dijelovima prirode ako se radi o vrijednostima radi kojih je područje zaštićeno, kao i sve podzemne životinje, iako nisu zaštićene kao pojedinačne vrste.

(3) Odredbe stava (1) ovoga člana ne odnose se u slučaju naučnog istraživanja.

(4) Dozvolom za naučno istraživanje utvrđuju se uslovi zaštite prirode.

Član 56.

(Zaštita lovnih i ribolovnih vrsta)

(1) Populacije lovnih i ribolovnih vrsta iskorištavaju se i štite prema odredbama ovoga Zakona i drugih posebnih propisa.

(2) Zabranjena je upotreba svih neselektivnih sredstava hvatanja i ubijanja divljih životinja te upotreba svih sredstava koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije tih vrsta, a posebno sredstvima zabranjenim potvrđenim međunarodnim ugovorima, kao što su:

- a) žive životinje koje se koriste kao mamci, oslijepjene ili osakaćene;
- b) električne ubojite ili omamljujuće naprave;
- c) umjetne svijetleće naprave;
- d) ogledala i druge zaslijepujuće naprave;
- e) odašiljači zvuka (magnetofoni, kazetofoni i dr.) koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
- f) naprave za osvijetljavanje cilja;
- g) optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektroničkog povećavanja ili pretvaranja slike;
- h) eksplozivi;
- i) otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- j) poluautomatsko ili automatsko oružje sa okvirom koji može sadržavati više od dva naboja;

k) letjelice;

l) motorna vozila u pokretu i dr.

Član 57.

(Uvoz i izvoz strogo zaštićenih i zaštićenih divljih biljaka i životinja)

(1) Strogo zaštićene i zaštićene divlje biljke i životinje ne smiju se izvoziti niti uvoziti.

(2) Izuzetno, pojedine strogo zaštićene i zaštićene biljke i životinje smiju se izvoziti i uvoziti u naučno-istraživačke svrhe u ograničenom roku trajanja, radi razmjene, izlaganja i slično na osnovu rješenja Federalnog ministarstva.

(3) Unos, iznos, izvoz ili uvoz i unos s mora, za izvoz divljih vrsta/podvrsta, njihovih dijelova i derivata zaštićenih na osnovu Zakona obavlja se uz saglasnost Federalnog ministarstva.

Član 58.

(Očuvanje povoljnog stanja divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva)

(1) Povoljno stanje divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva koje su zaštićene na osnovu međunarodnih konvencija, ugovora i direktiva u kojima je Bosna i Hercegovina članica osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste/podvrste prema odredbama ovog Zakona.

(2) Stanje divlje vrste/podvrste je povoljno, ako je njezina rasprostranjenost i brojnost populacije u okviru prirodnih kolebanja i ne pokazuje dugoročni trend smanjivanja, te ako su staništa populacije vrste dovoljno prostrana da osiguravaju dugoročno očuvanje populacije.

Članak 59.

(Introdukcija i retroindukcija)

(1) Zabranjena je introdukcija (unošenje) stranih vrsta/podvrsta u prirodu na područje Kantona.

(2) Zabranjena je introdukcija alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode, kao i prenošenje takvih vrsta iz ribogojilišta u druga vlažna staništa.

(3) Reintrodukcija (ponovno naseljavanje) nestalih divljih vrsta/podvrsta u prirodu može se obavljati uz dozvolu Federalnog ministarstva, koja se izdaje na osnovu studije o procjeni rizika ponovnog uvođenja na prirodu, uz prethodno pribavljenu saglasnost Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

(4) Troškove izrade studije i provođenja postupka procjene uticaja reintrodukcije na prirodu snosi pravno ili fizičko lice koja je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

Član 60.

(Odobrenje za sakupljanje biljaka i njihovih dijelova, hvatanje ili ubijanje životinja koje nisu zaštićene)

(1) Odobrenje Ministarstva treba ishoditi i za sakupljanje biljaka i njihovih dijelova, hvatanje ili ubijanje životinja koje nisu zaštićene na osnovu ovog ili drugih zakona, za sakupljanje minerala i fosila u većim količinama, ako se sve to obavlja u svrhu sticanja materijalne dobiti.

(2) Radnje iz stava (1) ovog člana mogu se obavljati samo uz predhodnu saglasnost vlasnika ili korisnika prava na zemljište ili vodenu površinu na kojima se obavljaju radnje iz stava (1) ovog člana.

(3) Odobrenje iz stava (1) ovog člana sadrži uslove zaštite prirode.

Član 61.

(Gradnja objekata infrastrukture)

(1) Javne ceste, drugi putevi i druge građevine koje prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se osigura sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

(2) Stubovi, vjetroelektrane i tehničke komponente nadzemnih električnih vodova izvode se na način da se ptice zaštite od strujnog i fizičkog udara.

(3) Na stubovima, vjetroelektranama i tehničkim komponentama koji su izgrađeni prije stupanja na snagu ovog Zakona, i koji u visokom nivou ugrožavaju ptice, u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona provest će se neophodne mjere radi zaštite ptica od strujnog i fizičkog udara.

(4) Odredbe stava (2) i (3) ovog člana ne odnose se na gornje vodove željeznica.

Član 62.

(Držanje divljih vrsta)

(1) Životinje divljih strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta zabranjeno je držati u zatočeništvu u neprikladnim uslovima i bez odgovarajuće zaštite.

(2) Životinje iz stava (1) ovog člana za koje je to propisano trajno i nezamjenjivo se propisno obilježavaju.

(3) Uslove držanja, način obilježavanja i evidencije životinja propisuje Federalni ministar.

Član 63.

(Autohtona vrsta)

(1) Autohtona odomaćena vrsta/podvrsta, kao dio biološke raznolikosti, je svaka naslijeđena biljna sorta ili životinjska pasmina koja se razvila kao rezultat uzgoja.

(2) Autohtone odomaćene vrste i podvrste predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona i posebnih propisa.

Član 64.

(Zaštita ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta)

(1) Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste štite se metodama in-situ (u prirodi) i ex-situ (izvan prirode). Tradicionalni način uzgoja i korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta potiče se gdje je to moguće i odgovarajuće.

(2) Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste, uzgojne ciljeve, pravila uzgoja i očuvanja čiste i zdrave genetičke osnove, te načine korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta koji nisu propisani posebnim zakonom propisuje zaštićenima Federalni ministar, uz pribavljenu saglasnost Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Član 65.

(Genetički materijal)

(1) Genetički materijal je dio biljke, gljive, životinje ili mikroorganizma koji sadrži dijelove dezoksiribonukleinske kiseline.

(2) Genetički materijal se koristi u skladu sa ovim Zakonom i posebnim propisima.

(3) Uzimanje genetičkog materijala iz prirode ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sistema ili populacija vrsta u njihovim staništima.

(4) Pristup genetičkim izvorima dozvoljen je svima pod istim uslovima na način propisan ovim Zakonom ili posebnim propisom.

(5) Rezultati istraživanja i razvoja proizašli iz korištenja genetičkih izvora koriste se na pravedan način u skladu sa posebnim propisima.

(6) Niko ne može postati patentni vlasnik genetičkog materijala stvorenog na osnovu genetičkog materijala divljih vrsta/podvrsta.

(7) Zabranjeno je patentiranje genetičkog materijala nekoga dijela genetičke raznolikosti sa području Kantona.

Član 66.

(Minerali i fosili)

(1) Minerali su samородni homogeni hemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava.

(2) Minerali u smislu ovoga Zakona nisu mineralne sirovine.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

(3) Fosili predstavljaju sačuvane cjeline, dijelove, ili tragove izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili).

(4) Minerali i fosili su u vlasništvu Kantona.

(5) Zabranjeno je uništavati minerale i fosile i oštećivati njihova nalazišta.

(6) O pronalasku minerala i fosila pronalazač je dužan obavijestiti Ministarstvo u roku od osam dana od dana pronalaska, te preduzeti neophodne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

(7) U slučaju iz stava (6) ovoga člana nalazač je dužan iste ponuditi na prodaju Ministarstvu.

(8) Ukoliko Ministarstvo odbije ponudu iz stava (6) ovoga člana nalazač je dužan iste ponuditi na prodaju Federalnom ministarstvu okoliša i turizma.

Član 67.

(Očuvanje i zaštita minerala, fosila i sigovina)

(1) Minerali, fosili i sigovine koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog i univerzalnog obrazovnog i naučnog značenja, predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona.

(2) Minerali, fosili i sigovine koji su proglašeni za zaštićenu prirodnu vrijednost čuvaju se na mjestu nalaza (in-situ očuvanje), a nalazište uživa zaštitu kao zaštićeno prirodno područje do donošenja odluke od strane Ministarstva.

(3) Ako minerale, fosile ili sigovine nije moguće zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje pravnom ili fizičkom licu koje će osigurati njihovu stručnu zaštitu i omogućiti njihovu upotrebu u svrhu obrazovanja, muzejske djelatnosti, nauke i zaštite prirode (ex-situ očuvanje).

Član 68.

(Istraživanje nalazišta minerala, fosila ili sigovina)

(1) Ako pravno ili fizičko lice namjerava istraživati nalazišta minerala, fosila ili sigovina dužno je od Ministarstva zatražiti dozvolu najkasnije 30 dana prije namjeravanog početka istraživanja.

(2) Pravno ili fizičko lice dužno je u roku od 30 dana od dana obavljenog istraživanja dostaviti Ministarstvu Izvještaj o obavljenom istraživanju, s podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta, te o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite, pod prijetnjom naknade eventualno nastale štete.

(3) Ako se istraživanje odnosi na nalazište zaštićenih minerala, fosila ili sigovina koji su proglašeni prirodnim vrijednostima, Ministarstvo može zabraniti istraživanje ili izdati dozvolu kojom se utvrđuju i uslovi zaštite prirode, odnosno mjere

zaštite za nalazište. Dozvola se izdaje rješenjem.

(4) Protiv prvostepenih rješenja koje izdaje Ministarstvo na osnovu ovoga Zakona žalba se može izjaviti Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: Vlada), u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(5) Rješenje doneseno po žalbi je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, u skladu sa Zakonom.

Član 69.

(Korištenje minerala, fosila i sigovina)

(1) Pravno i fizičko lice može uzimati minerale, fosile ili sigovine iz prirode radi stavljanja u promet uz prethodno pribavljenu dozvolu Ministarstva. Dozvola se izdaje rješenjem, a sadrži uslove pod kojima se isti mogu uzimati.

(2) Pri uzimanju minerala, fosila ili sigovina iz prirode zabranjeno je koristiti mašine, eksploziv, potisne gasove ili druga hemijska sredstva.

(3) Pravno ili fizičko lice koja stavlja minerale, fosile ili sigovine u promet dužno je, za svaki mineral ili fosil koji posjeduje, imati dokaz o porijeklu odnosno dozvolu o uzimanju iz prirode. Dokaz ili dozvola prilikom prodaje minerala, fosila ili sigovina uručuju se kupcu.

(4) Pravno ili fizičko lice iz stava (1) ovog člana je dužno voditi evidenciju o stavljanju u promet minerala, fosila ili sigovina, te evidenciju dostavljati Ministarstvu.

(5) O obliku i sadržaju evidencije o stavljanju u promet minerala, fosila ili sigovina ministar će donijeti uputstvo.

III - PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

Član 70.

(Osnovni dokumenti zaštite prirode)

(1) Osnovni dokumenti zaštite prirode su Kantonalni plan zaštite prirode (u daljem tekstu: Plan zaštite prirode) i Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave.

(2) Prijedlog plana zaštite prirode priprema Ministarstvo.

(3) Prijedlog plana zaštite prirode dostavlja se Federalnom ministarstvu radi davanja mišljenja i primjedbi.

(4) Prijedlog plana zaštite prirode mora bit dostupan javnosti radi davanja mišljenja i primjedbi.

(5) Plan zaštite prirode donosi Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: "Skupština"), na prijedlog Vlade za period od

Hercegovačko-neretvanskog kantona

10 godina. Plan zaštite prirode mora biti usaglašen sa Federalnom strategijom zaštite prirode.

(6) Program zaštite prirode donosi predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave, svako za svoje područje.

(7) Program zaštite prirode mora biti usklađen sa Planom zaštite prirode.

Član 71.

(Plan zaštite prirode)

(1) Plan zaštite prirode određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja u skladu sa ukupnim privrednim, društvenim i kulturnim razvojem u Kantonu.

(2) Plan zaštite prirode sadrži naročito:

- a) opće strateške ciljeve;
- b) smjernice za očuvanje krajobraza, ekoloških sistema, stanišnih tipova, divljih vrsta i zavičajnih udomaćenih vrsta;
- c) smjernice za posebno zaštićene dijelove prirode;
- d) smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- e) smjernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
- f) smjernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
- g) smjernice za odgoj i obrazovanje;
- h) smjernice za obavještavanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
- i) akcijske planove za provedbu smjernica, s oznakama prioriteta i mogućih izvora finansiranja;
- j) način ispunjavanja međunarodnih obaveza u zaštiti prirode;
- k) kartografski prilog koji prostorno prikazuje mjere očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.

(3) Strateške smjernice iz Plana zaštite prirode primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara.

Član 72.

(Izveštaj o stanju prirode)

(1) Za potrebe ostvarivanja Plana zaštite prirode i programa zaštite prirode te drugih dokumenata kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite prirode, izrađuje se Izveštaj o stanju zaštite prirode u Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

(2) Prijedlog izvještaja o stanju zaštite prirode u Kantonu priprema Ministarstvo.

(3) Izveštaj o stanju zaštite prirode usvaja Skupština na prijedlog Vlade.

(4) Izveštaj iz stava (1) se izrađuje za dvogodišnje razdoblje, a sadrži naročito:

- a) podatke o stanju pejzaža, ekoloških sistema, tipova staništa, divljih vrsta/podvrsta i autohtonih, zavičajnih udomaćenih vrsta/podvrsta s analizom ugroženosti, te razloge ugroženosti i probleme zaštite;
- b) podatke o uticajima korištenja prirodnih dobara na biološku i pejzažnu raznolikost;
- c) podatke o uticajima pojedinih zahvata na prirodu;
- d) ocjenu provedenih mjera očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- e) analizu provedbe Plana i drugih dokumenata značajnih za zaštitu prirode;
- f) ocjenu provedenog nadzora;
- g) podatke o korištenju finansijskih sredstava za zaštitu prirode;
- h) procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata te druge važne podatke za zaštitu i očuvanje prirode.

IV - INFORMACIJSKI SISTEM I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)

Član 73.

(Praćenje stanja očuvanosti prirode)

(1) Ministarstvo organizira praćenje stanja očuvanosti prirode.

(2) Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvata:

- a) praćenje stanja bioloških vrsta, njihovih staništa, stanišnih tipova, ekološki značajnih područja, ekoloških sistema te tipova pejzaža;
- b) praćenje stanja posebno zaštićenih dijelova prirode.

(3) Praćenje stanja prirode provode organi kantonalne uprave i organi jedinice lokalne samouprave, kao i druga ovlaštena pravna i fizička lica.

(4) Podaci o praćenju stanja prirode dostavljaju se Ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsta ili staništa podaci ne proglašavaju tajnim.

Član 74.

(Podaci o stanju i zaštiti prirode)

Nadležni organi kantonalne uprave, službe jedinica lokalne samouprave, te druge ovlaštena pravna i fizička lica dužni su podatke o stanju i zaštiti prirode staviti na raspolaganje Ministarstvu.

V - PRISTUP INFORMACIJAMA I
SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Član 75.

(Obavještanje javnosti)

(1) Ministarstvo, jedinice lokalne samouprave i pravna ili fizička lica koje obavljaju poslove u vezi sa zaštitom prirode i javne ustanove koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode dužni su osigurati javnost podataka u vezi zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom nadležnih organa nije propisana tajnost podataka.

(2) Nadležni organi i službe za upravu te pravna ili fizička lica iz stava (1) ovoga člana dužni su voditi registar o podacima važnim za zaštitu prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome obavijestiti javnost s uputama o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne prijetnje prirodi i zdravlju ljudi javnost se izvještava o poduzimanju potrebnih mjera i radnji u cilju sprječavanja ili ublažavanja šteta koje bi mogle proisteći iz te opasnosti.

(3) Informacije moraju biti pravovremene i istinite.

Član 76.

(Sudjelovanje javnosti u odlučivanju)

(1) Tokom izrade propisa odnosno akata o proglašavanju posebno zaštićenih dijelova prirode, dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara, kao i opšteprimjenjivih i pravno obavezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se sudjelovanje javnosti.

(2) Javnost mora biti tokom postupaka iz stava (1) ovoga člana obavještena putem javne obavijesti ili pojedinačno obavještena o aktu ili djelatnosti koji mogu uticati na stanje u prirodi.

(3) Obavještanje javnosti obavezno je u slučajevima propisanim ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

Član 77.

(Čuvanje podataka)

Dokumentacija i podaci o inventarizaciji svih dijelova biološke i pejzažne raznolikosti, te praćenje stanja očuvanosti prirode, a naročito zaštićenih dijelova prirode čuva se u Ministarstvu.

Član 78.

(Uvid u podatke i dokumentaciju)

(1) Svako ima pravo uvida u podatke kojima raspolaže Ministarstvo, te iz podataka dobiti izvode, ispise ili kopije.

(2) Uvid u dokumentaciju i podatke Ministarstvo može ograničiti u obimu koji zahtijevaju interesi zaštite prirodnih vrijednosti, unutrašnje sigurnosti ili odbrane.

(3) Za izdavanje izvoda, ispisa i kopija iz dokumentacije stranka plaća upravnu taksu te stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova.

(4) Sredstva ostvarena naplatom naknada prihod su Budžeta.

VI - ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Član 79.

(Zaštićeni dijelovi prirode)

(1) Posebno zaštićeni dijelovi prirode uživaju posebnu zaštitu Kantona.

(2) Kategorije zaštićenih dijelova prirode prema ovome Zakonu su:

- a) Park prirode;
- b) Spomenik prirode;
- c) Područje upravljanja staništima/vrstama;
- d) Zaštićeni pejzaž:
  - Kopneni
  - Morski
- e) Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa;
- f) Regionalni park.

Član 80.

(Park prirode)

(1) Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim pejzažnim i kulturno-historijskim vrijednostima.

(2) Park prirode ima i naučnu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu.

(3) U parku prirode dozvoljene su privredne i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Član 81.

(Spomenik prirode)

(1) Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio prirode koji ima ekološku, naučnu, estetsku ili odgojno-obrazovnu vrijednost.

(2) Spomenik prirode može biti geološki (mineraloško ili paleontološko nalazište, struktura slojeva i sl.), geomorfološki (špilja, soliterna stijena i sl.), hidrološki (vrela, slap, jezero i sl.), botanički (rijetki ili lokacijom značajni primjerak biljnog svijeta i sl.), prostorno mali botanički ili zoološki lokalitet i dr.

(3) Na spomeniku prirode dozvoljeni su zahvati i djelatnosti kojima se ne ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti.

Član 82.

(Područje upravljanja staništima/vrstama)

(1) Područje upravljanja staništima/vrstama je dio prirode namijenjen zaštiti tačno određene vrste ili staništa, i upravljanje njime je usmjereno prema tom cilju. Područja zaštićena u ovoj kategoriji često, iako ne nužno, zahtijevaju provođenje redovnih aktivnih upravljačkih aktivnosti usmjerenih očuvanju vrste ili održavanju staništa.

(2) U području upravljanja staništima/vrstama dozvoljeni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Član 83.

(Zaštićeni pejzaž)

(1) Zaštićeni pejzaž je prirodni ili kultivirani predjel velike pejzažne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili pejzaž očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje.

(2) U zaštićenom pejzažu dozvoljeni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Član 84.

(Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa)

(1) Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa su veći dijelovi prirode čiji se veći dio nalazi u prirodnom stanju dok se dio koristi na održiv način. Ova područja namijenjena su očuvanju ekosistema i staništa, a uporedno sa tim i pratećih kulturnih vrijednosti i tradicionalnih načina upravljanja prirodnim resursima.

2) U zaštićenim područjima sa održivim korištenjem prirodnih resursa dozvoljeni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Član 85.

(Regionalni park)

(1) Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima i pejzažnim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi.

(2) U regionalnom parku dozvoljene su privredne i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Član 86.

(Proglašavanje zaštićenih dijelova prirode)
Zaštićene dijelove prirode iz člana 79. ovoga Zakona proglašava Skupština posebnim zakonom.

Član 87.

(Pokretanje postupka za stavljanje pod zaštitu dijelova prirode)

(1) Pojedini dijelovi prirode o kojima se vodi postupak radi stavljanja pod zaštitu nalaze se pod privremenom zaštitom od dana kada je vlasnik ili drugi korisnik prava na takvom dijelu prirode obaviješten da je postupak pokrenut, do okončanja postupka.

(2) Prijedlog za proglašenje i obavijest o pokretanju postupka za stavljanje pod zaštitu daje Ministarstvo.

(3) Obavijest mora sadržavati granice područja i tačan opis postojećeg stanja područja.

(4) Za vrijeme privremene zaštite primjenjuju se odredbe ovog Zakona, kao i kod zaštićenih dijelova prirode.

Član 88.

(Prijedlog akta o proglašavanju zaštićenog područja)

(1) Prijedlog akta o proglašavanju zaštićenog područja temelji se na:

- a) stručnoj podlozi a kojom se utvrđuju vrijednosti područja koje se predlaže zaštititi i način upravljanja tim područjem,
- b) izvaji organa koje donosi akt o proglašenju o osiguranim sredstvima za upravljanje zaštićenim područjem.

(2) Stručna podloga iz stava (1) ovoga člana sadrži detaljni opis obilježja i vrijednosti područja koje se zaštićuje, ocjenu stanja toga područja, posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, posebno s obzirom na vlasnička prava i zatečene privredne djelatnosti, te ocjenu i izvore potrebnih sredstava za provođenje akta o proglašenju zaštićenog područja.

Član 89.

(Obavještavanje javnosti i javni uvid)

(1) O prijedlogu akta o proglašavanju zaštićenog područja obavještava se javnost. Obavještavanje javnosti podrazumijeva javni uvid u predloženi akt o proglašenju zaštićenog područja i stručnu podlogu s kartografskom dokumentacijom.

(2) Postupak javnog uvida za proglašavanje zaštićenih dijelova prirode organizira i provodi Ministarstvo.

(3) Javni uvid traje najmanje 30 dana.

(4) Obavijest o javnom uvidu objavljuje se u najmanje jednom dnevnom listu te na internetskoj

stranici, a sadrži podatak gdje se može pregledati kartografska i druga dokumentacija u vezi sa predloženom zaštitom.

(5) Predlagač akta o proglašavanju zaštićenog područja dužan je očitovati se o podnesenim primjedbama prilikom javnog uvida, a podnesene primjedbe i očitovanja postaju sastavni dio dokumentacije na kojoj se zasniva prijedlog akta o proglašavanju.

Član 90.

(Sadržaj akta o proglašenju zaštićenog područja)

Zakon o zaštiti prirodne vrijednosti zaštićenog područja sadrži:

- a) naziv i kategoriju zaštićenog područja,
- b) opis granice zaštićenog područja,
- c) kartografski prikaz zaštićenog područja sa precizno upisanim granicama, koji je sastavni dio akta o proglašavanju,
- d) naznaku mjerila kartografskog prikaza.

Član 91.

(Objava akta o proglašenju zaštićenog područja)

(1) Zakon o proglašenju zaštićenog područja objavljuje se u »Službenim novinama HNK«.

(2) Kartografski prikaz zaštićenog područja čuva se u Ministarstvu.

Član 92.

(Prestanak zaštite)

(1) Ako nestanu obilježja zbog kojih je proglašeno zaštićeno područje, Skupština donosi akt o prestanku zaštite.

(2) Akt o prestanku zaštite zasniva se na stručnom obrazloženju kojim se utvrđuje nestanak obilježja zbog kojih je prirodna vrijednost zaštićena.

Član 93.

(Registar zaštićenih dijelova prirode)

(1) Zaštićeni dijelovi prirode upisuju se u Registar zaštićenih dijelova prirode.

(2) Registar zaštićenih dijelova prirode vodi Ministarstvo.

(3) Upis zaštićenih područja i brisanje iz Registra zaštićenih područja obavlja se na osnovu akta o proglašavanju te akta o prestanku zaštite.

(4) Podaci iz Registra zaštićenih područja su javni.

(5) Registar zaštićenih područja sadrži podatke iz akta o proglašavanju, a objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva.

(6) Provedbenim propisom utvrditi će se sadržaj i način vođenja Registra zaštićenih dijelova prirode.

Član 94.

(Upravljanje zaštićenim područjima)

(1) Zaštićenim dijelovima prirode upravljaju javne ustanove.

(2) Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode osniva Vlada.

(3) Javne ustanove osnivaju se u skladu sa ovim Zakonom i propisima koji regulišu rad javnih ustanova.

(4) Organe upravljanja, nadzora poslovanja i rukovođenja u ustanovi imenuje i razrješava Vlada na prijedlog resornog ministra u skladu sa zakonom propisanom procedurom.

Član 95.

(Javne ustanove)

(1) Javne ustanove iz člana 94. ovoga Zakona obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promocije zaštićenog područja i druge zaštićene prirodne vrijednosti u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadziru provođenje uslova i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju.

(2) Javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima nadziru i način obavljanja dozvoljenih djelatnosti, u cilju osiguranja racionalnog i održivog korištenja prirodnih dobara.

(3) Javna ustanova može obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom ustanove koje služe obavljanju djelatnosti iz stava (1) i (2) ovog člana.

(4) Javne ustanove djelatnost iz ovoga člana obavljaju kao javnu službu.

Član 96.

(Sredstva za rad javnih ustanova)

(1) Sredstva za rad javnih ustanova i obavljanje djelatnosti iz člana 95. ovoga Zakona osiguravaju se iz:

- a) osnivačkih sredstava;
- b) budžeta Kantona;
- c) iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša HNK;
- d) prihoda od korištenja prirodnih vrijednosti u zaštićenim područjima;
- e) prihoda od naknada;
- f) utvrđenih beneficija (npr. oslobađanje uplate cijelog iznosa ili dijela dobiti...)
- g) drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom i posebnim propisima.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

(2) Javna ustanova nakon isteka poslovne godine izrađuje godišnji finansijski izvještaj i dostavlja ga Ministarstvu. Izvještaj se dostavlja najkasnije u roku od 30 dana nakon usvajanja.

Član 97.

(Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode)

(1) Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode provodi se na osnovu plana upravljanja.

(2) Plan upravljanja donosi Vlada na prijedlog Ministarstva za razdoblje od deset godina.

(3) Prije utvrđivanja prijedloga plana upravljanja provodi se postupak javnog uvida i rasprave.

Član 98.

(Plan upravljanja)

(1) Plan upravljanja određuje smjernice, način provođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, te smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

(2) Pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnosti u zaštićenom području dužna su se pridržavati plana upravljanja.

(3) Nakon isteka razdoblja od pet godina analizira se provođenje plana upravljanja i ostvareni rezultati, te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.

(4) Plan upravljanja sadrži:

- a) Ciljeve i politiku upravljanja zaštićenim područjem sa dijelovima:
  - svrha, funkcije i ciljevi zaštićenog područja,
  - politika upravljanja zaštićenim područjem.
- b) Smjernice održivog upravljanja zaštićenim područjem sa dijelovima:
  - ocjena stanja zaštićenog područja,
  - koncept zaštite cijelog područja i njegovih pojedinih dijelova (zona),
  - način praćenja stanja zaštićenog područja i njegovih vrijednosti,
  - upravljanje pojedinim prirodnim i kulturnim vrijednostima i resursima zaštićenog područja,
  - razvitak i uslove razvitka dozvoljenih djelatnosti u pojedinim zonama,
  - posjećivanje zaštićenog područja (program posjećivanja, razgledavanja i dr.),
  - smjernice za izgled objekata u zaštićenom području,
  - povezivanje zaštićenog područja sa susjednim područjima,
  - uticaj na okoliš i društveno privredni kompleks.
- c) Smjernice za realizaciju plana sa dijelovima:

- razvitak plana upravljanja kroz aktivnosti po godinama,
- smjernice za povezivanje sektorskih planova,
- nadzor,
- način i izvor finansiranja,
- troškovi realizacije plana,
- institucionalna struktura i nositelj aktivnosti u upravljanju zaštićenim područjem.

(5) Plan upravljanja provodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korištenja i promocije zaštićenog područja.

Član 99.

(Pravilnik o unutrašnjem redu)

(1) Pravilnikom o unutrašnjem redu bliže se uređuju pitanja i propisuju mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti, te propisuju upravne mjere za nepostupanje po odredbama toga pravilnika i ovoga Zakona.

(2) Pravilnik iz stava (1) ovog člana donosi Nadzorni odbor javne ustanove na prijedlog uprave uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva.

(3) Neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.

(4) Izgled uniforme, boja, sadržaj odjevnih predmeta i način nošenja za zaštićena područja na nivou Kantona propisati će ministar Pravilnikom, nakon donošenja znaka zaštite prirode čiji će izgled, postupak i njegovo korištenje propisati federalni ministar.

(5) Izgled službene legitimacije, sadržaj i način nošenja za zaštićena područja na nivou Kantona propisati će ministar Pravilnikom.

Član 100.

(Dozvola za provođenje projekata, naučnih i/ili stručnih istraživanja u zaštićenom području)

(1) Pravna i fizička lica koja namjeravaju provoditi projekte, naučna i/ili stručna istraživanja u zaštićenom području dužna su pribaviti dozvolu Ministarstva.

(2) Zahtjev za izdavanje dozvole iz stava 1. ovoga člana sadrži podatke o:

- a) izvoditelju istraživanja,
- b) lokaciji istraživanja,
- c) svrsi istraživanja,
- d) trajanju i vremenu provođenja istraživanja,
- e) načinu provođenja istraživanja,
- f) korištenoj opremi, alatima, strojevima i dr.

(3) Ministarstvo izdaje dozvolu ako utvrdi da namjeravano istraživanje neće promijeniti obilježja

zbog kojih je područje zaštićeno. Dozvola se daje rješenjem.

(4) Dozvola iz stava (1) ovoga člana sadrži uslove zaštite prirode, rok na koji se izdaje, te obavijest o potrebi dostavljanja izvještaja ili rezultata istraživanja.

Član 101.

(Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti)

(1) Na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dozvoljeni su oni zahvati i radnje koji je ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena.

(2) Dozvolu za dozvoljene zahvate i radnje u zaštićenim dijelovima prirode iz člana 79. ovoga zakona izdaje Ministarstvo rješenjem.

(3) Zahvati i radnje koji se provode na osnovu planova upravljanja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom privređivanju i rudarstvu moraju biti usklađeni sa ciljevima i mjerama zaštite i planovima upravljanja zaštićenim područjima, te moraju imati saglasnost nadležnog ministarstva.

(4) Dozvola iz stava (2) i (3) ovoga člana sadrži i uslove zaštite prirode.

Član 102.

(Posjećivanje i razgledavanje)

(1) Zaštićeni dijelovi prirode i druge zaštićene prirodne vrijednosti mogu se posjećivati i razgledavati na način koji ne ugrožava njihove vrijednosti, niti provođenje zaštite.

(2) Posjećivanje i razgledanje zaštićenih dijelova prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti dozvoljeno je svima pod jednakim uslovima u skladu sa ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

(3) Ako bi posjećivanje i razgledanje zaštićenih dijelova prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti moglo prouzrokovati opasnost za njihovo očuvanje, može se zabraniti ili ograničiti posjećivanje i razgledanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti, ili njihovih dijelova.

Član 103.

(Uslovi zaštite prirode)

(1) Nisu dozvoljene radnje koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja na zaštićenom dijelu prirode.

(2) Na zaštićenom dijelu prirode dozvoljene su one radnje i djelatnosti koje ga ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je proglašen zaštićenim.

(3) Radnje iz stava (2) ovoga člana dozvoljene su samo uz ishođenje uslova zaštite prirode.

(4) Uslove iz stava (3) ovoga člana izdaje Ministarstvo.

(5) Za poduzimanje radnji iz stava (2) ovoga člana za koje je potrebno ishoditi urbanističku saglasnost, uslovi zaštite prirode utvrđuju se u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti.

(6) Građevinska dozvola može se izdati, a izvođenje drugih radova dopustiti u slučajevima iz stava (2) ovoga člana samo ako Ministarstvo izda rješenje da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija urađena u skladu sa uslovima zaštite prirode iz stava (3) ovoga člana.

(7) Uslovi zaštite prirode donose se na osnovu:

- a) pregleda zaštićenih i evidentiranih dijelova prirode i ekološki značajnih područja s njihovim karakteristikama i ocjenom stanja;
- b) pregleda područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrijednosti, te preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrijednosti ili proglašavanja njihove zaštite;
- c) zaštitnih mjera i razvojnih usmjerenja za zaštićene prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja;
- d) mjera za očuvanje biološke raznolikosti, posebno mjere za očuvanje tipova staništa, staništa vrsta i podvrsta sa Crvene liste Federacije BiH;
- e) mjera za zaštitu specifičnih pejzaža;
- f) kartografskog prikaza, uključujući kartu tipova staništa propisanu ovim Zakonom;
- g) i drugih relevantnih priloga iz dokumenata prostornog uređenja.

Član 104.

(Naknada štete)

(1) Pravna i fizička lica kojima se zbog ograničenja i zabrana iz ovoga Zakona ili na osnovu njega izdanih akata o zaštiti bitno pogoršaju postojeći uslovi za sticanje prihoda, a to nije moguće nadoknaditi dopuštenom djelatnošću u okviru propisanog režima zaštite u zaštićenom području, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.

(2) Naknada iz stava (1) ovoga člana može se isplatiti ako Ministarstvo prethodno neposredno, putem vještaka ili stručnog organa utvrdi da pravno i fizičko lice koje je podvrgnuto ograničenjima provodi propisane uslove zaštite prirode.

(3) Iznos naknade ovisi o stepenu pogoršanja postojećih uslova za sticanje prihoda te trajanju, vrsti i obimu ograničenja ili zabrane. Iznos mora biti razmjernan umanjenom prihodu.

(4) Iznos naknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

(5) Naknada iz stava (1) ovoga člana isplaćuje se na teret sredstava budžeta Kantona za zaštićena područja iz člana 79. ovoga Zakona.

(6) Pravno lice koje je u većinskom vlasništvu Kantona nema pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u upravljanju nekretninom.

Član 105.

(Odgovornost za štetu)

Kanton ne odgovara za štetu koju prouzroče divlje vrste osim u slučajevima određenim ovim Zakonom.

Član 106.

(Sprječavanje nastanka štete)

(1) Pravno lice koja upravlja zaštićenom vrstom/podvrstom dužno je na primjeren način i svoj trošak učiniti sve dozvoljene radnje i zahvate kako bi spriječio nastanak štete pravnom ili fizičkom licu.

(2) Pod radnjom ili zahvatom iz stava (1) ovog člana podrazumijeva se efikasno ograđivanje, ciljano čuvanje dobara i rastjerivanje zaštićenih životinjskih vrsta/podvrsta.

(3) Ako nastanak štete nije moguće spriječiti na način propisan ovim Zakonom, oštećenik može od Federalnog ministarstva zahtijevati izvođenje neophodnih radnji i zahvata za sprečavanje daljnjih šteta. Oštećenik i Ministarstvo sporazumno dijele troškove za izvođenje potrebnih radnji i zahvata.

Član 107.

(Oštećenik)

(1) Oštećenik ima pravo na naknadu štete u visini stvarne štete koju nanese životinje strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta ako je poduzeo propisane radnje i zahvate u skladu sa odredbama člana 106. ovog Zakona.

(2) Oštećenik je dužan Ministarstvu prijaviti nastanak štetnog događaja bez odgađanja, odnosno u roku u kojem je moguće izvođenje dokaza o štetnom događaju, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastanka štete.

(3) Oštećenik i komisija koju formira ministar utvrđuju na mjestu štetnog događaja činjenice koje su značajne za ustanovljenje nastanka štete, uzročnika i visinu štete, o čemu se sastavlja zapisnik.

(4) Ako oštećenik uredno prijavi štetu, a komisija ne obaví uviđaj u roku od tri dana od prijema prijave oštećenika, oštećenik može u roku od 15 dana odštetni zahtjev uputiti Federalnom ministarstvu.

(5) Ako štetni događaj nastane u zaštićenom području, poslove vještačenja može obaviti ovlašteno lice organa upravljanja zaštićenim područjem.

(6) Visina naknade štete utvrđuje se na osnovu zapisnika o uviđaju iz stava (3) ovog člana, a u slučaju spora o visini štete odlučuje sud.

(7) Tužba za naknadu štete može se podnijeti u roku šest mjeseci od dana kad je šteta prijavljena.

(8) Ako postupak utvrđivanja štete nije provela komisija već službena osoba iz Ministarstva na postupak utvrđivanja štete i ostvarivanja prava na naknadu štete odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog člana.

(9) Način rada i postupanje komisije i drugog ovlaštenog ili službenog lica u postupku utvrđivanja štete, te iznose naknade štete (cjenovnik) propisuje Federalni ministar pravilnikom.

Član 108.

(Umanjivanje iznosa naknade štete)

Ako pravno ili fizičko lice započne djelatnost ili izvođenje radnji u prostoru koji je prirodno stanište strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, i u kojemu ona već egzistira te postoji predvidiv rizik štete od strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, umanjuje se iznos naknade štete za predvidiv rizik.

Član 109.

(Visina naknade štete)

(1) Pravna i fizička lica dužna su nadoknaditi štetu koju prouzrokuje povredama odredbi ovog Zakona.

(2) Visina naknade štete prouzrokovane nedozvoljenom radnjom u odnosu na pojedine primjerke strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta utvrđuje se prema odštetnom cjenovniku, koji će donijeti Federalni ministar.

(3) Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na ostale zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje se na osnovu vještačenja ovlaštenog stručnog lica.

(4) Sredstva ostvarena naknadom štete iz stavova (1), (2) i (3) ovog člana prihod su budžeta.

Član 110.

(Vlasništvo)

(1) Zemljište unutar granica zaštićenih dijelova prirode na kojem pravo korištenja i raspolaganja imaju društvena pravna lica prenosi se u vlasništvo Kantona, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Vlasništvo nad nekretninama koje se nalaze u zaštićenim dijelovima prirode mogu stjecati samo domaća pravna i fizička lica.

(3) Zahtjev za saglasnost o sticanju vlasništva na nekretnini u zaštićenim dijelovima prirode iz člana 79. ovog Zakona kupac podnosi Ministarstvu.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

(4) Ministarstvo izdaje ili uskraćuje saglasnost rješenjem u roku od 60 dana. Ako rješenje nije izdano u propisanom roku, postupaju se po odredbama Zakona o upravnom postupku Federacije BiH.

(5) Pravni poslovi sklopljeni suprotno odredbama ovog Zakona su ništavi i ne proizvode pravne posljedice.

Član 111.

(Pravo prvokupa)

(1) Vlasnik nekretnina unutar zaštićenih dijelova prirode, koji namjeravaju tu nekretninu prodati dužan ju je najprije ponuditi na prodaju Vladi Kantona.

(2) Vlasnik nekretnine unutar zaštićenog dijela prirode dužan je u ponudi navesti cijenu i uslove prodaje.

(3) Vlada Kantona je dužna ponudu prihvatiti ili odbiti u roku 30 dana od dana prijema pismene ponude.

(4) Ako ponuda ne bude prihvaćena unutar roka iz stava (3) ovog člana vlasnik može nekretninu u zaštićenom dijelu prirode prodati drugom licu uz cijenu koja nije niža od cijene navedene u ponudi i pod uslovima koji za kupca nisu povoljniji od uslova što ih sadrži ponuda iz stava 3. ovog člana.

(5) Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenom dijelu prirode, a nije prije toga postupio u skladu sa stavom (1) i (3) ovog člana Vlada Kantona ima pravo tužbom protiv prodavaoca i kupca zahtjevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku od jedne godine od dana kada su saznali za sklapanja toga ugovora, ali najkasnije u roku pet godina od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji.

(6) Vlada Kantona može u roku od jedne godine zahtjevati poništenje ugovora o kupoprodaji nekretnine u zaštićenom dijelu prirode i kad je taj ugovor sklopljen pod vidom darovanja ili kad su visina cijene ili uslovi prodaje prividni, a stvarna cijena i uslovi ugovora povoljniji za kupca.

(7) Pravo prvokupa iz stava (1) ovog člana upisuje se u zemljišnim knjigama kod nadležnog suda.

Član 112.

(Izvlaštenja)

(1) Vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama u zaštićenju prirodnoj vrijednosti mogu se oduzeti ili ograničiti u interesu Kantona, kada je to potrebno radi efikasnije zaštite prirode.

(2) Vlasništvo ili drugo stvarno pravo se oduzima ili ograničava po postupku i na način određen zakonom koji uređuje izvlaštenje nekretnina, ako ovaj Zakon ne određuje drugačije.

(3) Vlada Kantona, najmanje tri mjeseca prije pokretanja prijedloga za izvlaštenje mora uputiti vlasnicima pismeni prijedlog za otkup nekretnina.

(4) Za oduzetu nekretninu Vlada Kantona, mora osigurati drugu jednako vrijednu nekretninu izvan zaštićenog područja, ili platiti naknadu.

(5) Visina naknade za oduzetu nekretninu određuje se po vrijednosti nekretnine s obzirom na njezinu tržišnu vrijednost.

(6) Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog Ministarstva, a provodi se na način uređen zakonom koji uređuje izvlaštenje.

(7) Nekretnine u zaštićenim dijelovima prirode evidentiraju se u katastru nekretnina koji se vodi po posebnim propisima.

Član 113.

(Otkup nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode)

(1) Vlada Kantona je dužna na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenju prirodnoj vrijednosti, koju su proglasili zaštićenom na osnovu ovog Zakona, po tržišnoj cijeni otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu .

(2) Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju u skladu sa ovim članom u roku dvije godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzrokovao ograničenja i zabrane na nekretnini.

VII - KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA
NA ZAŠTIĆENIM DJELOVIMA PRIRODE I
SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA

Član 114.

(Koncesije)

(1) U zaštićenim dijelovima prirode iz člana 79. stav (2) tačka a), b) c) i d) ovoga Zakona može se dati koncesija za obavljanje turističko-ugostiteljske djelatnosti.

(2) U zaštićenim dijelovima prirode iz člana 79. stav (2) tačka e), f) ovoga Zakona može se dati koncesija za obavljanje privrednih djelatnosti kojima se ne ugrožavaju prirodne vrijednosti zbog kojih je proglašen. Djelatnosti za koje se može izdati koncesija utvrđuje Ministarstvo.

(3) Vlada Kantona može svojom odlukom odrediti pojedina zaštićena područja, odnosno pojedine zaštićene dijelove prirode u vlasništvu Kantona, na kojima se ne može dati koncesija.

(4) Koncesijom se stiče pravo obavljanja djelatnosti iz stava (1) i (2) ovoga člana, te pravo na izgradnju i korištenje objekata i postrojenja potrebnih za obavljanje tih djelatnosti u zaštićenim područjima

Hercegovačko-neretvanskog kantona

i speleološkim objektima na kojima je to dozvoljeno u skladu sa ovim Zakonom.

(5) Na pitanja davanja koncesije primjenjuje se ovaj Zakon i Zakon o koncesijama Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Član 115.

(Odluka o dodjeli koncesije)

(1) Odlukom o koncesiji utvrđuje se naročito:

- a) zaštićeno područje, odnosno speleološki objekt za koji se daje koncesija;
- b) predviđeni obim privrednog korištenja;
- c) korisnici koncesije;
- d) namjene za koje se koncesija dodjeljuje;
- e) uslovi zaštite prirode koje je koncesionar dužan provoditi;
- f) vrijeme trajanja koncesije;
- g) visina naknade ili osnovica za određivanje visine naknade.

(2) Odluka o dodjeli koncesije donosi se u skladu sa Zakonom o koncesijama HNK.

(3) Odluka o koncesiji sadrži uslove zaštite prirode koje utvrđuje Ministarstvo.

Član 116.

(Ograničenja i dužnosti koncesionara)

(1) Ako u toku trajanja koncesije na zaštićenom području ili speleološkom objektu nastanu nepredvidive promjene ili oštećenja zbog kojih je potrebno ograničiti obim koncesije i način njenog provođenja, koncesionar je dužan preduzeti sve radnje i mjere koje mu u cilju sprečavanja nastalih promjena ili oštećenja naredi Ministarstvo ili drugi ovlašteni organ.

(2) Ako se koncesionar ne pridržava zadatih uslova zaštite prirode, dužan je nadoknaditi nastalu štetu, uspostaviti prijašnje stanje ili provesti kompenzacijske uslove u skladu sa odredbama ovog Zakona.

VIII - NADZOR

Član 117.

(Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona i propisa donesenih na osnovu ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.

Član 118.

(Inspeksijski nadzor)

(1) Inspeksijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona i drugih propisa koji uređuju zaštitu prirode obavlja kantonalni inspektor zaštite prirode u

Ministarstvu i inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite okoliša u jedinicama lokalne samouprave, svako u okviru svoje nadležnosti.

(2) Inspeksijski nadzor u zaštićenim dijelovima prirode iz člana 79. ovog Zakona obavlja kantonalni inspektor zaštite prirode.

(3) Inspeksijski nadzor nad provedbom programa zaštite prirode jedinice lokalne samouprave i zaštite i očuvanja zaštićenih područja u urbanim područjima koja se koriste kao javne površine (drvoredi, aleje, pojedinačna stabla itd.) obavlja inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite okoliša jedinice lokalne samouprave.

(4) Inspektor zaštite prirode dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlasti službenom iskaznicom.

Član 119.

(Stručni poslovi po nalogu inspekcije)

(1) Obavljanje određenih stručnih poslova za potrebe inspeksijskog nadzora (radovi na sprečavanju širenja zagađenja u slučaju akcidenta i čišćenje zagađenja iz vode i vodnog dobra, ispitivanje, ekspertiza i sl.) koji zahtijevaju posebnu tehničku opremu i specijalizirane stručnjake ili primjenu naučnih metoda i postupaka, može se povjeriti ovlaštenim i osposobljenim institucijama (ustanova, preduzeće, laboratorij, društvo) koje obavljaju takve poslove.

(2) Institucije iz stava (1) ovoga člana angažiraju se na osnovu naloga inspektora nadležnog za zaštitu prirode.

(3) Troškovi angažovanja ovlaštenih i osposobljenih institucija i specijaliziranih stručnjaka padaju na teret pravnog ili fizičkog lica zbog čijeg je postupanja došlo do potrebe angažovanja ovlaštene i osposobljene institucije i specijaliziranih stručnjaka.

Član 120.

(Zapisnik o obavljenim pregledima i provedbi inspeksijskog nadzora)

Inspektor zaštite prirode vodi zapisnik o obavljenim pregledima i drugim radnjama s podacima o provedbi inspeksijskog nadzora.

Član 121.

(Inspektor)

(1) U provedbi nadzora nad zaštićenim prirodnim vrijednostima i drugim dijelovima prirode inspektor zaštite prirode nadzire stanje kvalitete prirode, korištenje i upotrebe zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode, primjenu uslova i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na osnovu ovoga Zakona.

Hercegovačko-neretvanskog kantona

(2) Inspektor zaštite prirode nadzire, u skladu sa odredbama ovoga Zakona, naročito:

- a) provedbu plana upravljanja i mjera zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenih dijelova prirode;
- b) radnje koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja na zaštićenim dijelovima prirode ili drugom dijelu prirode;
- c) provedbu neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih dijelova prirode;
- d) provedbu mjera zaštite divljih biljnih i životinjskih vrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- e) primjenu drugih propisanih uslova i mjera zaštite biološke i pejzažne raznolikosti.

(3) Inspektor zaštite prirode je ovlašten i dužan:

- a) spriječiti neovlašteno korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, u smislu odredaba ovog Zakona;
- b) spriječiti ili ograničiti ostvarivanje prava na korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, ako se ona ne koriste u skladu sa ovim Zakonom; zaustaviti izgradnju ili izvođenje zahvata u prostoru ako se ta izgradnja i zahvati izvode u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- c) odrediti privremeni prekid obavljanja djelatnosti, ako se krše odredbe iz tačke b) stav 3. ovog člana;
- d) zabraniti upotrebu objekta i uređaja, ako se koriste u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- e) zabraniti ili ograničiti vršenje radnji ako se iste vrše u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona i odrediti uspostavljanje prvobitnog stanja;
- f) odrediti obavezu utvrđivanja štete i naknade štete i obavezu vraćanja u prvobitno stanje;
- g) odrediti i druge mjere u skladu sa ovim Zakonom, ili na osnovu drugih propisa i akata donesenih na osnovu ovog Zakona.

(4) U obavljanju poslova inspektor zaštite prirode će:

- a) pregledati zaštićene dijelove prirode;
- b) narediti poduzimanje mjera radi usklađivanja obavljanja djelatnosti s odredbama ovog Zakona;
- c) poduzimati druge mjere i radnje na koje je ovlašten propisima.

Član 122.

(Rješenje inspektora i žalba na rješenje)

(1) Kada utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon, propis ili drugi akt donesen na osnovu ovog Zakona, inspektor zaštite prirode zapisnikom konstatuje

nepravilnosti ili nedostatke i rješenjem određuje mjere i rok za njihovo otklanjanje.

(2) Žalba na rješenje inspektora ne odlaže njegovo izvršenje.

(3) Protiv rješenja kantonalnog inspektora zaštite prirode žalba se izjavljuje Ministru u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(4) Protiv rješenja inspektora zaštite prirode jedinica lokalne samouprave žalba se izjavljuje kantonalnom inspektoratu zaštite prirode u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(5) Rješenje po žalbi nadležni organ dužan je donijeti u roku od 15 dana od dana prijema žalbe.

(6) Rješenje doneseno po žalbi je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, u skladu sa Zakonom.

Član 123.

(Ovlaštenja inspektora)

(1) U provedbi inspekcijiskog nadzora inspektor zaštite prirode ima pravo zatražiti lične podatke, pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju i isprave na osnovu kojih se dokazuje identitet lica.

(2) Inspektor zaštite prirode ima pravo i dužnost u inspekcijiskom nadzoru pregledati zaštićenu prirodnu vrijednost, te ostale prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu na osnovu ovog Zakona, odgovarajuću dokumentaciju, poslovne spise, opremu te u skladu sa Zakonom o upravnom postupku saslušati pojedina lica.

(3) Nadzirano lice dužno je inspektoratu osigurati uslove za provođenje nadzora, omogućiti pregled u radnim prostorijama, dati na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu za provedbu nadzora, te obavjestiti o poduzetim mjerama otklanjanja utvrđenih nedostataka.

Član 124.

(Nadzor nad zaštićenim dijelovima prirode)

U provedbi nadzora nad zaštićenim dijelovima prirode i drugim dijelovima prirode nadležni inspektor zaštite prirode nadzire:

- a) stanje kvaliteta prirode;
- b) korištenje i upotrebu zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode;
- c) primjenu uslova i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na osnovu ovog Zakona;
- d) provođenje prostornih planova i planova korištenja prirodnih dobara u dijelu koji se odnosi na mjere i uslove zaštite prirode;
- e) provođenje plana upravljanja i programa zaštite,

Hercegovačko-neretvanskog kantona

očuvanja, korištenja i promicanja zaštićene prirodne vrijednosti;

- f) radnje koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili drugom dijelu prirode;
- g) provođenje neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- h) provođenje mjera zaštite zaštićenih biljnih, gljivnih i životinjskih vrsta/podvrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- i) introdukciju i reintrodukciju divljih vrsta/podvrsta u prirodu;
- j) informisanje javnosti o stanju prirode;
- k) primjenu izrečenih preventivnih mjera u cilju zaštite prirode;
- l) primjenu drugih propisanih uslova i mjera zaštite biološke i pejzažne raznolikosti utvrđenih ovim Zakonom i na osnovu njega donesenih propisa.

Član 125.

(Oduzimanje predmeta)

(1) U provođenju inspekcijskog nadzora inspektor zaštite prirode ima pravo i obavezu nadziranim licima privremeno oduzeti:

- a) predmete kojima je učinjeno kazneno djelo ili prekršaj predviđen ovim Zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog Zakona ili drugim propisima;
- b) pokretnu zaštićenu prirodnu vrijednost i odrediti čuvanje kod ovlaštenog lica.

(2) Za oduzete predmete i vrijednosti iz stava (1) ovog člana inspektor zaštite prirode će izdati potvrdu i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog ili krivičnog postupka.

(3) Inspektor je obavezan uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za učinjeni prekršaj, odnosno uz prijavu za učinjeno krivično djelo, o privremenom oduzimanju predmeta odmah obavijestiti nadležni organ kod kojeg pokreće postupak zbog učinjenog prekršaja ili krivičnog djela, zavisno o kvalifikaciji djela učinjenog oduzetim predmetima.

(4) Nadležni sud u postupku iz stava (1) ovoga člana odlučit će o trajnom oduzimanju zaštićene prirodne vrijednosti.

(5) Pokretna prirodna vrijednost stečena protuzakonitom radnjom koja je podložna kvarenju ili se ne može odgovarajuće zbrinuti ili ako njeno čuvanje zahtijeva nerazmjerne troškove, prodaje se, ako je prodaja dopuštena prema ovome Zakonu, a ostvarena sredstva prihod su budžeta ili se sa tom prirodnom vrijednosti postupa na način koji je najprimjereniji za njeno očuvanje i zaštitu.

(6) Izuzetno od stava (5) ovoga člana oduzeta prirodna vrijednost može se ustupiti humanitarnoj organizaciji uz potvrdu prijema.

Član 126.

(Prava i obaveze inspektora)

(1) U provođenju inspekcijskog nadzora inspektor zaštite prirode ima pravo i obavezu nadziranim osobama, koje nemaju dozvolu Ministarstva ili druge saglasnosti, rješenjem zabraniti:

- a) branje zaštićenih biljaka, gljiva i njihovih dijelova;
- b) rastjerivanje, hvatanje, držanje, ubijanje i prepariranje zaštićenih životinja i njihovih razvojnih oblika;
- c) uklanjanje gnijezda ili legla zaštićenih divljih vrsta/podvrsta;
- d) introdukciju i reintrodukciju;
- e) promet zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- f) promet primjercima biljnih, gljivnih ili životinjskih vrsta zaštićenim na osnovu međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica;
- g) promet nekretnina na zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- h) podvodne aktivnosti i istraživanja u zaštićenim područjima;
- i) obavljanje propisanih poslova zaštite prirode;
- j) naučna istraživanja u zaštićenim područjima;
- k) naučna istraživanja pojedinih zaštićenih vrsta.

(2) U slučaju iz stava (1) ovog člana inspektor zaštite prirode može narediti hitne mjere radi zaštite života ljudi i smanjivanja štete nastale zbog obavljanja nedopuštenih djelatnosti, radnji ili radova.

(3) Inspektor zaštite prirode je ovlašten zabraniti oštećivanje ili uništavanje staništa zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, kao i druge radnje i zahvate suprotne ovom Zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog Zakona.

(4) Ako nadležni inspektor za zaštitu prirode u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan ovim zakonom, a utvrđene nepravilnosti se ne otklone u ostavljenom roku inspektor će izdati prekršajni nalog, na licu mjesta odnosno podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Član 127.

(Obavijest nadležnom tijelu)

Ako inspektor zaštite prirode utvrdi povredu odredbe Zakona ili drugih propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, odnosno drugi organ uprave, obavijestit će bez odgađanja nadležnu

Hercegovačko-neretvanskog kantona

inspekciju odnosno nadležni organ, a najkasnije u roku od osam dana.

Član 128.

(Dužnosti nadziranog lica)

(1) Nadzirano lice dužno je o ispunjenju rješenjem naređenog postupanja obavjestiti inspektora zaštite prirode u roku osam dana od dana isteka roka za ispunjenje obaveze.

(2) Ako nadzirano lice ne postupi po rješenju inspektora zaštite prirode, rješenje će se izvršiti putem drugog lica na trošak izvršenika. Troškovi izvršenja inspeksijskog rješenja putem drugog lica namiruju se iz Budžeta Kantona do naplate od izvršenika.

Član 129.

(Usmeno rješenje)

(1) Radi sprječavanja nastanka neotklonjivih šteta na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, biološkoj i pejzažnoj raznolikosti, odnosno radi naređivanja hitnih zaštitnih mjera, ili radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili za imovinu, rješenje u toku nadzora može se donijeti i usmeno.

(2) Usmeno se rješenje unosi u zapisnik uz naznaku da će se otporak pisanog rješenja izvršiti u roku od osam dana.

Član 130.

(Vođenje postupka)

(1) Inspektor zaštite prirode samostalno vodi postupak, obavlja radnje i poduzima mjere za koje je ovlašten.

(2) Niko ne smije, koristeći se službenim položajem ili na drugi način, sprječavati ili ometati inspektora u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten.

(3) Ako se inspektoru u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten pruži otpor silom ili prijetnjom da će se direktno upotrijebiti sila, ili ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć službenih lica nadležne policijske uprave.

Član 131.

(Odgovornosti inspektora)

(1) Inspektor zaštite prirode je odgovoran:

- a) ako propusti poduzeti, odnosno odrediti mjere ili radnje koje je po Zakonu ili drugim propisima bio dužan poduzeti odnosno odrediti;
- b) ako prekorači ovlasti utvrđene Zakonom ili drugim propisima;
- c) ako ne podnese zahtjev ili prijavu, odnosno ne izvijesti nadležne organe o utvrđenim

nepravilnostima i nedostacima;

- d) ne naloži preventivne mjere u cilju sprječavanja oštećenja prirode.

(2) Na prestanak službe i razrješenje inspektora zaštite prirode primjenjuju se propisi o državnim službenicima.

IX - FINANSIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Član 132.

(Finansiranje)

Za obavljanje poslova zaštite prirode sredstva se osiguravaju iz Budžeta Kantona i putem Fonda za zaštitu okoliša kantona.

X - KAZNENE ODREDBE

Član 133.

(Novčana kazna za prekršaj pravnog lica, odgovornog lica u pravnom licu i fizičkog lica)

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:

- a) organizira vožnje na motorni pogon izvan naselja, svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza i poligona za vožnju (član 10. stav 3);
- b) koristi prirodna dobra na nedopušten način i sa štetnim posljedicama (član 13.);
- c) donese plan upravljanja prirodnim dobrima u zaštićenim područjima bez odobrenja Ministarstva (član 16);
- d) u zoni uticaja zahvata ne uspostavi ili ne približi stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata (član 17. stav 3.);
- e) ne provede kompenzacijske uslove na propisani način (član 21.);
- f) iskorištava mineralne sirovine na način da se ne osigurava očuvanje pejzažnih vrijednosti prostora i ne poduzme mjere sanacije, ili ako donese sanacioni projekt bez saglasnosti Ministarstva (član 24.);
- g) koristi i upravlja šumama suprotno načelima održivog razvoja (član 26.);
- h) obavlja pošumljavanje tamo gdje nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi ne šumski i rijetki stanišni tip (član 27.);
- i) ne osigura stalan postotak zrelih i starih stabala prema uslovima zaštite prirode (član 28. stav 1.);
- j) ne upravlja na način da u najvećoj mjeri očuva šumske čistine i šumske rubove (član 28. stav 4.);

Hercegovačko-neretvanskog kantona

- k) ne upravlja na način da osigurava produženje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća (član 28. stav 5.);
- l) u obavljanju djelatnosti ne brine o zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja te ne poduzima nužne mjere i stalno praćenje stanja (član 30.);
- m) odlaže otpad izvan organiziranih odlagališta, ili ne izgradi odlagalište na način kojim se sprječava svako onečišćenje podzemlja (član 31.);
- n) ne prijavi otkriće speleološkog objekta ili njegovog dijela u propisanom roku (član 32. stav 2.);
- o) oštećuje, uništava ili odnosi spiljski nakit i podzemnu faunu (član 33. stav 1.);
- p) ne traži dozvolu od organa upravljanja zaštićenim područjem za propisano korištenje, uređenje, istraživanje, ronjenje, snimanje i ostale djelatnosti i zahvate koji utiču na osnovne značajke, uslove i prirodnu floru i faunu u speleološkom objektu ili njegovom dijelu (član 35.);
- q) koristi speleološke pojave i objekte u turističke svrhe bez ili suprotno planu nadležnog organa koji upravlja zaštićenim prirodnim vrijednostima (član 36.);
- r) ugrožava ili oštećuje speleološku pojavu ili objekt ili na drugi način sprječava njihovo korištenje (član 38. stav 1.);
- s) obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti koji oštećuju i mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena (član 103. stav 1.);
- t) izvrši radnju na zaštićenom dijelu prirode, a da prethodno nije ishodila uslove zaštite prirode (član 103. stav 2. ,3. ,4. , 5. i 6.);
- u) ne obavi ponudu za prodaju nekretnine po pravu prvokupa na način propisan Zakonom (član 111. stav 1., 2. i 3.).
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od od 500,00 KM do 1.500,00 KM.
- a) umjetno zahvaća vodne zalihe neophodne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti (član 40. stav 1.);
- b) ne osigurava pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more (član 41. stav 1.);
- c) ne osigura uređaje za prihvrat zauljenih voda s brodova u lukama otvorenim za međunarodni promet (član 41. stav 2.);
- d) obavi zahvat i radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području (član 49. stav 2.);
- e) smanjuje populaciju divljih vrsta-svojtji, uništava njihova staništa ili mijenja njihove životne uslove u mjeri u kojoj je vrsta-svojta ugrožena (član 51. stav 2.);
- f) istrijebi autohtonu divlju vrstu-svojtju (član 51. stav 3.);
- g) namjerno hvata, ozljeđuje ili ubija strogo zaštićene divlje životinje (član 55.);
- h) namjerno uklanja divlje biljke i njihova staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (član 55.);
- i) koristi neselektivna sredstva hvatanja i ubijanja (član 56. stav 2.);
- j) uvodi (introdukcija) divlju vrstu-svojtju u prirodu i alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode (član 59. stav 1. i 2.);
- k) sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata i ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez dobijanja dozvole ministarstva i drugih propisanih uvjeta (član 60. stav 1.);
- l) ne izgradi javnu cestu i drugu saobraćajnicu na način da osigura sigurno prelaženje divljih životinja (član 61. stav 1.);
- m) izvodi stupove i tehničke komponente na nedopušten način (član 61. stav 2.).
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Član 134.

(Novčana kazna za prekršaj pravnog lica, odgovornog lica u pravnom licu i fizičkog lica)

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:

Član 135.

(Novčana kazna za prekršaj pravnog lica, odgovornog lica u pravnom licu i fizičkog lica)

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:

Hercegovačko-neretvanskog kantona

- a) ne očuva rubne dijelove oranica kao staništa (član 43.);
- b) ne štiti ugrožene autohtone udomaćene vrste-svojte na propisan način (član 64.);
- c) upotrebljava genski materijal ili uzima iz prirode uz ugrožavanje ekološkog sistema i populacija vrsta (član 65.);
- d) uništava minerale ili fosile i uništava njihova nalazišta (član 66. stav 5.);
- e) uzima iz prirode minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (član 67.);
- f) stavlja u promet minerale i fosile bez dozvole (član 69.);
- g) ne uruči kupcu dokaz o porijeklu minerala ili fosila, ili o dozvoli za uzimanje iz prirode (član 69. stav 3.);
- h) prodava nekretninu koja se nalazi na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti drugom licu u cijenu koja je niža od cijene navedene u ponudi uz pravo prvokupa (član 111. stav 4.);
- i) ne provodi propisane uslove i mjere zaštite prirode utvrđene odlukom ili ugovorom o koncesiji (član 116. stav 1.);
- j) ne poduzme sve mjere i radnje na sprječavanju nastalih promjena i oštećenja (član 116. stav 2.).
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 700,00 KM do 2.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od od 500,00 KM do 1.500,00 KM.
- g) ne obavještava javnost o stanju zaštite prirode u slučajevima propisanim Zakonom (član 75.);
- h) ne provodi mjere zaštite propisane Zakonom dok je prirodna vrijednost pod privremenom zaštitom (član 87.);
- i) ne postupa u skladu sa planom upravljanja za zaštićeno područje (član 98. stav 2.);
- j) provodi projekte, naučna i/ili stručna istraživanja u zaštićenom području bez dozvole Ministarstva (član 100. stav 1.);
- k) organizuje posjećivanje i razgledavanje zaštićene prirodne vrijednosti suprotno propisanim uslovima (član 102.).
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 300,00 KM do 1.200,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od od 200,00 KM do 1.000,00 KM.

XI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 137.

(Usklađivanje poslovanja)

(1) Pravna lica koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode dužna su usaglasiti svoje poslovanje s odredbama ovog Zakona u roku od dvije godine od dana njegova stupanja na snagu.

(2) Planovi upravljanja zaštićenim područjima doneseni prije stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjivati će se do isteka razdoblja na koji su doneseni, ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama ovoga Zakona.

Član 138.

(Započeti postupci)

Postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravomoćno okončani, završit će se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Član 139.

(Podzakonski akti)

(1) Propis iz člana 34. donijeti će ministar u roku šest mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Propis iz člana 69. donijeti će ministar u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Plan zaštite prirode iz člana 70. ovoga Zakona donijet će Skupština u roku 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(4) Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave iz člana 70. stav (6) ovoga Zakona, donijet će predstavničko tijelo jedinice lokalne

Član 136.

(Novčana kazna za prekršaj pravnog lica, odgovornog lica u pravnom licu i fizičkog lica)

(1) Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 7.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:

- a) ne dopuste obilazak i pregled prirodnih dobara (član 10. stav 1.);
- b) vozi, zaustavlja i parkira vozilo izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza za vožnju i poligona za vožnju (član 10. stav 3.);
- c) drži u zatočeništvu životinje divljih strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta u neprikladnim uslovima i bez odgovarajuće zaštite (član 62. stav 1.);
- d) ne pribavi dozvolu za istraživanje minerala i fosila (član 68. stav 1.);
- e) pri uzimanju minerala i fosila koristi strojeve ili druga nedopuštena sredstva (član 69. stav 2.);
- f) ne dostavi podatke o stanju i zaštiti prirode (član 74. stav 2.);

Hercegovačko-neretvanskog kantona

samouprave u roku 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(5) Propis iz člana 93. donijeti će ministar u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(6) Propis iz članka 99. stavak (4) i (5) donijeti će ministar nakon donošenja Pravilnika na nivou FBiH.

Član 140.

(Revizija zaštićenih dijelova prirode)

(1) Zaštićeni dijelovi prirode proglašeni prije stupanja na snagu ovog Zakona nastavljaju egzistirati kao kategorije pod kojima su proglašene.

(2) Revizija zaštićenih dijelova prirode koji su proglašeni zaštićenim prije stupanja na snagu ovog Zakona, bit će izvršena u cilju utvrđivanja potrebe dalje zaštite i utvrđivanja kategorija zaštite.

(3) Za zaštićene dijelove prirode, za koje se u postupku revizije utvrdi da postoji potreba za daljom zaštitom, biće doneseni akti kojim će ti dijelovi prirode biti proglašeni zaštićenim.

(4) Provođenje revizije će vršiti Ministarstvo.

Član 141.

(Primjena drugih propisa)

Za sve slučajeve koji nisu regulisani podzakonskim aktima, u svrhu provođenja ovog Zakona, primjenjuju se federalni propisi.

Član 142.

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona na području Kantona prestaje važiti Zakon o zaštiti prirode („Službene novine HNK“, broj: 3/05).

Član 143.

(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON
S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XXIX-295/17
Mostar, 22.12.2017. godine

P R E D S J E D A V A J U Ć I
Šerif Špago, s.r.

592

Na osnovu člana 39. Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04), te člana 95. Poslovnika Skupštine Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, broj: 2/05), Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona na sjednici održanoj dana 22.12.2017. godine, donijela je slijedeći

ZAKLJUČAK

I

Skupština HNK daje pozitivno mišljenje na Nacrt Zakona o liječenju neplodnosti biomedicinski potpomognutom oplodnjom Federacije BiH uz zahtjev da se uvažavaju mišljenja i prijedlozi sadržani u zaključku Vlade HNK broj: 01-1-02-1890/17 od 31.08.2017. godine.

II

Zaključak Skupštine HNK sa zaključkom Vlade HNK iz tačke I će se dostaviti Domu naroda Parlamenta Federacije BiH.

III

Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanski kanton
S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XXIX-296 /17
Mostar, 22.12.2017. godine

P R E D S J E D A V A J U Ć I
Šerif Špago, s.r.

593

Na osnovu člana 39. Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04), te člana 95. Poslovnika Skupštine Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, broj: 2/05), Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona na sjednici održanoj dana 22.12.2017. godine, donijela je slijedeći